

INSTRUMENTI EVROPSKE UNIJE ZA BORBU PROTIV ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Jelena Babić Barnes

BCBP

Septembar 2020. godine

INSTRUMENTI
EVROPSKE UNIJE
ZA BORBUN PROTI
ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Jelena Babić Barnes

Septembar 2020. godine

INSTRUMENTI **EVROPSKE UNIJE** ZA BORBU PROTIV **ORGANIZOVANOG KRIMINALA**

Izdavač

Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP)
Adresa: Đure Jakšića 6/5, Beograd, Srbija
Internet: www.bezbednost.org
Imejl: office@bezbednost.org

Autor

Jelena Babić Barnes

Urednik

Saša Đorđević

Recenzent

Srđan Majstorović

Lektor

Alisa Koljenšić Radić

Dizajn i prelom

Srđan Ilić

Odricanje od odgovornosti

Mišljenje koje je izneseno u ovoj publikaciji ne mora da predstavlja mišljenje Ambasade Kraljevske Norveške u Beogradu ili Balkanskog fonda za demokratiju, kao ni Nemačkog Maršalovog fonda Sjedinjenih Država ili njegovih partnera.

Beograd, septembar 2020.

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Norwegian Embassy
Belgrade

Objavljivanje ove publikacije podržano je sredstvima Balkanskog fonda za demokratiju, projekta Nemačkog Maršalovog fonda Sjedinjenih Država i Ambasade Kraljevine Norveške u Beogradu.

Table of Contents

Skraćenice i akronimi	6
Uvod	9
Prioriteti EU u borbi protiv organizovanog kriminala	11
Prioriteti EU u borbi protiv organizovanog kriminala za period 2018-2021	11
Kako funkcioniše Ciklus politike EU (EMPACT)	12
Institucionalni okvir EU za borbu protiv organizovanog kriminala	14
Evropska komisija: Generalni direktoriat za migracije i unutrašnje poslove	14
Komitet EP za građanske slobode, pravosuđe i unutrašnje poslove (LIBE)	17
Stalni odbor za unutrašnju bezbednost (COSI)	19
Agencija EU za saradnju u sprečavanju kriminala (EUROPOL)	21
Evropska kancelarija za saradnju u oblasti krivičnog pravosuđa (EUROJUST)	24
Agencija EU za obuku organa za sprovođenje zakona (CEPOL)	26
Evropska agencija za kontrolu granica i obalsku stražu (FRONTEX)	28
Evropski centar za monitoring droga i zavisnosti od droga (EMCDDA)	30
Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF)	32
Evropska krivično-pravna mreža (EJN)	34
Evropska mreža za sprečavanje kriminala (EUCPN)	35
Agencija Evropske unije za upravljanje velikim informatičkim sistemima u oblasti slobode, bezbednosti i pravde (eu-LISA)	37
Instrumenti EU za borbu protiv organizovanog kriminala	39
Procena pretnje od teškog i organizovanog kriminala (SOCTA)	39
Procena pretnje od organizovanog internet kriminala u EU (iOCTA)	41
Praksa razmene informacija u EU	42
Evropski nalog za hapšenje	45
Evropski nalog za pokretanje istrage	47
Dopunska literatura	49
Bibliografija	51

SKRAĆENICE I AKRONIMI

AFIS	Informacioni sistem za borbu protiv prevara
CEPOL	Agencija Evropske unije za obuku organa za sprovođenje zakona
CoEU	Savet Evropske unije
COSI	Stalni odbor za unutrašnju bezbednost
DG	Generalni direktorat
DG HOME	Generalni direktorat Evropske komisije za migracije i unutrašnje poslove
EAW	Evropski nalog za hapšenje
EC	Evropska komisija
EC3	Evropski centar za kompjuterski kriminal
ECA	Evropski revizorski sud
ECRIS	Evropski informacioni sistem krivične evidencije
ECRIS-TCN	Evropski informacioni sistem krivične evidencije državljana zemalja koje nisu članice EU
ECTC	Evropski centar za borbu protiv terorizma
EDPS	Evropski nadzornik za zaštitu podataka o ličnosti
EEAS	Evropske službe za spoljnu akciju
EES	Evropski sistem za evidenciju ulazaka/izlazaka
EIO	Evropski nalog za pokretanje istrage
EIS	Europolov informacioni sistem
EJCN	Evropska pravosudna mreža za kompjuterski kriminal
EJN	Evropska krivično-pravna mreža
EMCDDA	Evropski centar za monitoring droga i zavisnosti od droga
EMPACT	Evropska multidisciplinarna platforma za borbu protiv pretnji od kriminala
EMSC	Evropski centar za borbu protiv krijumčarenja migranata
EP	Evropski parlament
EPE	Europolova platforma za stručnjake
EPPO	Kancelarija Evropskog javnog tužioca
ETIAS	Evropski sistem za putne informacije i odobrenja
EU	Evropska unija
EUCPN	Evropska mreža za sprečavanje kriminala
eu-LISA	Agencija Evropske unije za upravljanje velikim informatičkim sistemima u oblasti slobode, bezbednosti i pravde

EUROJUST	Evropska kancelarija za saradnju u oblasti krivičnog pravosuđa
EUROPOL	Agencija Evropske unije za saradnju u sprovođenju zakona
EUROSUR	Evropski sistem za nadziranje granica
FRONTEX	Evropska agencija za kontrolu granica i obalsku stražu
iOCTA	Procena pretnje od organizovanog internet kriminala u EU
IPA	Instrument za pretprijetnu pomoć
IPC3	Koordinirana koalicija za borbu protiv kršenja prava intelektualnog vlasništva
ISF	Fond za unutrašnju bezbednost
JITs	Zajednički istražni timovi
JPSG	Zajednička parlamentarna grupa za sprovođenje nadzora
LIBE	Komitet Evropskog parlamenta za građanske slobode, pravosuđe i unutrašnje poslove
MASP	Višegodišnji strateški plan
NCC	Nacionalni centar za koordinaciju
NEC	Nacionalni koordinator za EMPACT
OAP	Operativni akcioni plan
OCTA	Procena pretnje od organizovanog kriminala
OLAF	Evropska kancelarija za borbu protiv prevara
PIU	Jedinice za prikupljanje informacija o putnicima
PNR	Evidencija imena putnika
REITOX	Evropska informaciona mreža za droge i zavisnost od droga
SIENA	Mrežna aplikacija za sigurnu razmenu podataka
SIRENE	Zahtev za dostavljanje dodatnih informacija pri ulasku lica u države članice EU
SIS	Šengenski informacioni sistem
SOCTA	Procena pretnje od teškog i organizovanog kriminala
TFEU	Ugovor o funkcionisanju Evropske unije
VIS	Vizni informacioni sistem
WB	Zapadni Balkan

Obrazovno-političku studiju pod nazivom „Instrumenti Evropske unije (EU) u borbi protiv organizovanog kriminala“ pripremio je Beogradski centar za bezbednosnu politiku. Ona je deo projekta „Radar organizovanog kriminala na zapadnom Balkanu (WB-OCR)“, usmerenog ka tome da se premosti jaz između obaveza koje su vlade na zapadnom Balkanu (WB6) preuzele kada je reč o borbi protiv organizovanog kriminala i njihovih ne baš sjajnih rezultata na terenu.

Smisao obrazovno-političke studije je da se široj javnosti predstave najznačajnije i najnovije informacije o političkim rešenjima, zakonodavstvu i institucionalnim okvirima koji Evropskoj uniji služe kao osnov za borbu protiv organizovanog kriminala.

Studija se sastoji od tri dela. Prvo poglavlje sadrži kratak pregled glavnih prioriteta i politika EU u borbi protiv organizovanog kriminala za period od 2018. do 2021. godine. Dva poglavlja koja slede upoznaju čitaoca sa institucionalnim okvirom EU za borbu protiv organizovanog kriminala i ključnim instrumentima koji su do danas uspostavljeni kako bi pomogli da se utvrde i prevaziđu pretnje koje težak i organizovani kriminal sa sobom nosi i da se ojača saradnja između država članica.

Autor je u vezi sa svim navedenim i opisanim institucijama, instrumentima i političkim rešenjima temeljno razmotrio pravna akta EU koja se primenjuju u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova, kao i obimno istraživačko štivo. Preporučeni materijal za dalji rad navodi se u poglavlju „Dopunska literatura“ koje predstavlja sastavni deo studije.

Nakon svakog odeljka, čitaocu su na raspolaganju spisak zvaničnih zakonodavnih okvira povezanih sa odgovarajućim institucijama/instrumentima, službene internet stranice tih institucija, ali i smernice koje bi mogle da posluže za dalje istraživanje, kao što su programska dokumenta, godišnji izveštaji, infografici, statistički podaci i još mnogo toga.

Za potrebe daljeg proučavanja, na kraju svakog odeljka postavljena su tri pitanja o obrađenoj temi. Ona mogu da posluže kao polazna tačka za osmišljavanje kratkog testa za stažiste i studente, ili pak kao zanimljivosti za kolege i prijatelje koji žele da saznaju više o politici EU u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova, naročito one koji se bave borbom protiv organizovanog kriminala.

Bez obzira na to za šta se odlučite, nadamo se da će se ovaj kratak pregled instrumenata EU za borbu protiv organizovanog kriminala pokazati korisnim i da će vam biti od pomoći u profesionalnim, akademskim ili privatnim poduhvatima.

Hvala vam što ste nam se pridružili na ovom kratkom putovanju kroz glavne instrumente EU za borbu protiv organizovanog kriminala!

Autor

Prioriteti EU u borbi protiv organizovanog kriminala

Prioriteti EU u borbi protiv organizovanog kriminala za period 2018-2021

Evropska unija još od 1999. godine nastoji da stvori prostor slobode, bezbednost i pravde, a ciljevi za postizanje tog prioriteta postavljeni su u glavi V Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (TFEU). Taj prostor, u kome vladaju sloboda, bezbednost i pravda, stvoren je kako bi se obezbedilo slobodno kretanje ljudi, a građanima pružio visok nivo zaštite. Politička rešenja koja se odnose na ovaj prioritet obuhvataju upravljanje spoljnim granicama EU, saradnju pravosudnih organa u građanskoj i krivičnoj materiji, policijsku saradnju, azil, imigracionu politiku i borbu protiv kriminala. Borba protiv kriminala posebno je usmerena ka sprečavanju terorizma, organizovanog kriminala, kompjuterskog kriminala, seksualnog iskorišćavanja dece, kao i trgovine ljudima i zabranjenim narkoticima.

S tim u vezi, EU je 2018. godine pripremila i usvojila radnje i korake neophodne za borbu protiv organizovanog kriminala koji predstavlja ozbiljnu pretnju građanima, preduzećima, privredi i evropskom društvu u celini. Tim radnjama i koracima pruža se adekvatan odgovor na složenu situaciju i raznolike pretnje sa kojima se EU suočava.

Okvirnom odlukom Saveta od 24. oktobra 2008. godine o borbi protiv organizovanog kriminala (2008/841/JHA), organizovani kriminal definisan je kao „struktuurano udruženje, osnovano u određenom vremenskom periodu, u kojem više od dva lica deluju usklađeno kako bi vršili krivična dela za koja je propisana zatvorska kazna ili pritvor u trajanju od najmanje četiri godine, ili ozbiljnija kazna, a radi neposrednog ili posrednog sticanja finansijske ili kakve druge materijalne koristi.“

Evropska unija je sačinila strateški i pravni okvir za suočavanje sa izazovima koje sa sobom nosi borba protiv organizovanog kriminala i formirala specijalizovane agencije za jačanje saradnje između organa zaduženih za sprovođenje zakona, pravosudnih organa i ostalih nadležnih organa država članica EU¹.

Sa ciljem da se izvrši koordinacija mera koje treba sprovesti u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala, u Evropskoj uniji je 2018. godine usvojena druga višegodišnja metodologija pod nazivom „Ciklus politike“. Ciklus politike usvojen je za period od četiri godine, sa ciljem da se kriminalne pretnje sa kojima se EU suočava reše i pretvore u operativne akcije. Prvi četvorogodišnji ciklus politike sproveden je od 2014. do 2017. godine, dok je u maju 2017. Savet Evropske unije (COEU) usvojio zaključke u kojima su postavljeni prioriteti u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala za period 2018-2021.

¹ Među primerima su, između ostalog, i EUROJUST – Evropska kancelarija za krivično-pravnu saradnju, EUROPOL - Agencija Evropske unije za saradnju u sprovođenju zakona, kao i CEPOL - Agencija Evropske unije za obuku organa za sprovođenje zakona. Dodatne informacije o ovim agencijama EU dostupne su na stranicama 11-17.

U zaključcima je utvrđeno deset prioriteta EU u oblasti teškog i organizovanog kriminala za taj period. To su:

1. kompjuterski kriminal,
2. trgovina narkoticima,
3. krijumčarenje ljudi u EU,
4. organizovane krađe i provale,
5. krijumčarenje ljudi unutar EU,
6. prevare vezane za akcizu i PDV,
7. trgovina oružjem,
8. ekološki kriminal,
9. pranje novca; i
10. prevare zasnovane na falsifikovanju ličnih dokumenta.

Ove pretnje su utvrđene kao prioritete na osnovu obaveštajnih podataka i dogovorene na političkom nivou, dok se nove stalno prate kako bi se, kada se pojave, formulisao adekvatan odgovor EU.

Kako funkcioniše Ciklus politike EU (EMPACT)

Ciklus politike sastoji se od četiri glavna koraka. Nakon što EUROPOL predstavi jedan od svojih glavnih izveštaja - Procenu pretnje od teškog i organizovanog kriminala (SOCTA)² - i preporuke za delovanje na osnovu utvrđenih i procenjenih pretnji u toj oblasti, ministri pravde i unutrašnjih poslova (JHA) u Savetu Evropske unije pripremaju višegodišnje strateške planove kako bi se postavile osnove za operativne aktivnosti. Te aktivnosti se sprovode putem godišnjih operativnih akcionih planova, u koordinaciji sa državama članicama i institucijama i agencijama EU. Savet Evropske unije vrši redovnu procenu planova kako bi pratio šta se postiglo, dok Evropska komisija po okončanju ciklusa daje konačnu nezavisnu procenu.

Šta je EMPACT?

EMPACT je *ad hoc* okruženje koje služi za upravljanje aktivnostima usmerenim ka postizanju ciljeva postavljenih u Ciklusu politike za borbu protiv teškog i organizovanog kriminala.

Smisao EMPACT-a je:

- da obezbedi delotvornu saradnju između država članica, organa koji se bave sprovođenjem zakona, institucija, agencija i tela EU i relevantnih trećih lica;
- da se bavi pretnjama od teškog i organizovanog međunarodnog kriminala koje su utvrđene kao prioritete.

² Za dodatne informacije o SOCTA, videti str. 27.

PITANJA:

1. Koliko se prioritetnih oblasti navodi u Ciklusu politike EU za period 2018-2020?
2. Od koliko koraka se sastoji ciklus politike EU?
3. Šta je EMPACT?

INTERNET RESURSI:

[Projektne zadaci ciklusa politike EU](#)

[Zaključci Saveta o utvrđivanju prioriteta EU u borbi protiv organizovanog i teškog međunarodnog kriminala za period od 2018. do 2021. godine](#)

[Borba EU protiv organizovanog kriminala – službena internet stranica Saveta EU](#)

[Infografik - Borba EU protiv organizovanog kriminala: 2018-2021](#)

[Ciklus politike EU - EMPACT - Službena internet stranica EUROPOL-a](#)

[Rezultati EMPACT-a za 2018. godinu](#)

Institucionalni okvir EU za borbu protiv korupcije

Evropska komisija: Generalni direktorat za migracije i unutrašnje poslove

Generalni direktorat za migracije i unutrašnje poslove (*DG HOME*) jedan je od 33 generalna direktorata Evropske komisije koji su organizovani u formi odeljenja. Ovaj generalni direktorat priprema i nadgleda primenu pravila i prakse na nivou čitave Unije u cilju unapređenja prekogranične saradnje u oblasti azila, migracija, kontrole granica, organizovanog kriminala i terorizma.

Cilj rada Generalnog direktorata za migracije i unutrašnje poslove je otvorena i bezbednija Evropa u kojoj ljudi žive i rade u stabilnom, zakonitom i sigurnom okruženju i u kojoj su zagarantovana prava i bezbednost kako njenih građana, tako i državljana zemalja koje nisu članice EU.

Koje su glavne oblasti rada ovog generalnog direktorata?

Generalni direktorat za migracije i unutrašnje poslove deluje u četiri glavne oblasti:

- **Donošenje zajedničke politike EU o migracijama i azilu.** Rad u ovoj oblasti usmeren je ka uspostavljanju uravnotežene i sveobuhvatne politike EU kada je reč o migracijama, a u skladu sa [Strategijom Evropa 2020](#). Aktivnosti su posvećene donošenju širokog niza pravila koja se tiču legalnih migracija u okviru same EU, rešavanju pitanja ilegalnih migracija i trgovine ljudima, kao i uspostavljanju Zajedničkog evropskog sistema azila³.
- **Obezbeđivanje bezbednosti u okviru EU.** Borbom protiv terorizma i organizovanog kriminala, promovisanjem policijske saradnje i pripremama za brzo reagovanje u kriznim situacijama, rad u ovoj oblasti pomaže da se postigne veći stepen bezbednosti u Evropi. Akcije EU obuhvataju uvođenje strožijih pravila protiv nezakonite trgovine vatrenim oružjem i ljudima, kao i reviziju zakona o suzbijanju seksualnog zlostavljanja dece, seksualnog iskorišćavanja i dečije pornografije.
- **Spoljna dimenzija i finansiranje politike unutrašnjih poslova EU.** U ovoj oblasti, rad je posvećen promovisanju dijaloga sa zemljama koje nisu članice EU, saradnji sa njima i partnerskom rešavanju zajedničkih izazova. Cilj je da se ojača pozicija EU kao pouzdanog, aktivnog i pragmatičnog globalnog igrača. Generalni direktorat upravlja finansijskim instrumentima kojima se podržavaju konkretne akcije u oblasti unutrašnjih poslova.
- **Evropa za građane.** Učešćem u ovom programu, Generalni direktorat (*DG HOME*) doprinosi tome da građani bolje razumeju Evropsku uniju i uspostavlja bolje uslove za građansko i demokratsko učešće na nivou EU.

³ Za dodatne informacije o Zajedničkom evropskom sistemu azila, videti: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en, pristupljeno 7. 5. 2020.

Sve ove oblasti podrazumevaju određene politike koje se odnose na:

- legalne migracije i integraciju;
- ilegalne migracije i vraćanje migranata;
- Zajednički evropski sistem azila;
- Šengen, granice i vize;
- inovacije i industriju koja se bavi bezbednošću;
- organizovani kriminal i trgovinu ljudima;
- kompjuterski kriminal;
- krizne situacije i terorizam;
- policijsku saradnju; i
- međunarodne poslove.

Kako je *DG HOME* organizovan i kako se njime upravlja?

Sve generalne direktorate, uključujući i onaj za migracije i unutrašnje poslove, vode generalni direktori koji su odgovorni nadležnom povereniku Evropske komisije koji se imenuje na period od pet godina. *DG HOME* se sastoji od šest direktorata zaduženih za konkretne teme koje predstavljaju njihov delokrug rada. To su: Direktorat za strategiju i opšte poslove; Direktorat za granice, interoperabilnost i inovacije; Direktorat za migracije, zaštitu i vize; Direktorat za sprovođenje zakona i bezbednost; Direktorat za fondove/financijske resurse za potrebe migracija i bezbednosti; i Direktorat za finansijsku reviziju, upravljanje podacima i procenu rizika.

Organizacioni grafikon Generalnog direktorata za migracije i unutrašnje poslove možete da pogledate [OVDE](#).

Uz to, EU je u oblasti unutrašnjih poslova formirala decentralizovane agencije kako bi državama članicama i njihovim građanima pomogla oko određenih zadataka i obezbedila im informacije i savete. Te agencije – Evropska agencija za kontrolu granica i obalsku stražu (*FRONTEx*); Agencija Evropske unije za saradnju u sprovođenju zakona (*EUROPOL*); Agencija Evropske unije za obuku organa za sprovođenje zakona (*CEPOL*); Evropski centar za monitoring droga i zavisnosti od droga (*EMCDDA*); i Evropska agencija za velike informatičke sisteme, odnosno *eu-LISA* – sprovode i aktivnosti koje su povezane sa pripremom i donošenjem odluka, nadziranjem operacija i pružanjem podrške kreiranju politika.

Pod pokroviteljstvom *DG HOME* deluje nekoliko mreža čiji članovi imaju mogućnost da razmenjuju mišljenja i informacije o određenim politikama vezanim za unutrašnje poslove. To su npr. [Forum građanskog društva o drogama](#), [Evropski forum o migracijama](#), [Evropska migracijska mreža](#), [Mreža za podizanje svesti o radikalizaciji](#) i [Mreža upozorenja u vezi sa kritičnom infrastrukturom](#). Članovi mreža kreću se od pripadnika nacionalnih organa uprave pa do predstavnika organizacija građanskog društva i pojedinaca.

Budžet namenjen unutrašnjim poslovima za period od 2014. do 2020. godine iznosi 10,52 milijarde evra. Najveći deo tih sredstava, odnosno 6,9 milijardi evra, koristi se za finansiranje aktivnosti Fonda za azil, migracije i integraciju i Fonda za unutrašnju bezbednost, iz kojih se finansiraju akcije vezane za politiku unutrašnjih poslova EU. Ostatak sredstava, u iznosu od 2,36 milijardi evra, rezervisan je za finansiranje rada agencija zaduženih za unutrašnje poslove.

DG HOME i zapadni Balkan

GD HOME na zapadnom Balkanu (WB6) sprovodi nekoliko važnih zadataka i aktivnosti. Između ostalog, to su: upravljanje sporazumima o viznim olakšicama; olakšavanje saradnje između WB6 i Evropske agencije za kontrolu granica i obalsku stražu (FRONTEX) u vezi sa upravljanjem granicama; efikasno upravljanje granicama; ilegalne migracije i borba protiv krijumčarenja migranata; aktivnosti vezane za borbu protiv terorizma kao što su podrška mreže stručnjaka za bezbednost/borbu protiv terorizma u delegacijama EU i operativna saradnja putem agencija kao što su Evropska agencija za saradnju u sprovođenju zakona (EUROPOL), Evropska agencija za obuku organa za sprovođenje zakona (CEPOL)); i Evropska kancelarija za krivično-pravnu saradnju (EUROJUST).

PITANJA:

1. Koji je delokrug rada Generalnog direktorata za migracije i unutrašnje poslove?
2. Navedite najmanje pet instrumenata za koje je zadužen Generalni direktorat za migracije i unutrašnje poslove.
3. Iz koja dva fonda se finansiraju akcije vezane za politiku unutrašnjih poslova EU?

IZVORI NA INTERNETU:

[Službena internet Generalnog direktorata za migracije i unutrašnje poslove](#)

[Evropska agenda o migracijama](#)

[Evropska agenda o bezbednosti](#)

[Obezbeđivanje granica EU](#)

[Jlva Johanson, komesar za unutrašnje poslove](#)

[Službeni Tviter nalog Generalnog direktorata za migracije i unutrašnje poslove](#)

Komiteet Evropskog parlamenta za građanske slobode, pravosuđe i unutrašnje poslove (LIBE)

Komiteet za građanske slobode, pravosuđe i unutrašnje poslove (*LIBE*) jedan je od 20 stalnih stalnih komiteta Evropskog parlamenta. Komiteti su ovlašćeni da utiču na predloge zakona tako što pripremaju i usvajaju izveštaje, predlažu izmene i dopune različitih akata o kojima se raspravlja na plenarnim sednicama Evropskog parlamenta, i imenuju članove timova zaduženih da sa Savetom Evropske unije pregovaraju o relevantnim aktima. Uz to, ovi komiteti imaju pravo da na sopstvenu inicijativu usvajaju izveštaje, da sa stručnjacima organizuju slušanja na određene teme i da analiziraju rad drugih tela i institucija EU.

Komiteet *LIBE* zadužen je za zakonodavstvo i demokratski nadzor nad politikama koje Evropskoj uniji daju mogućnost da formira, poboljša i unapredi prostor slobode, bezbednosti i pravde.

Koje su glavne aktivnosti komiteta LIBE?

Konkretne aktivnosti i zadaci komiteta *LIBE*, koji su definisani poslovníkom Evropskog parlamenta, obuhvataju:

- obezbeđivanje punog poštovanja Povelje o osnovnim pravima na teritoriji EU;
- dalje razvijanje prostora slobode, bezbednosti i pravde, sa posebnim naglaskom na mere koje se odnose na:
 - ulazak i kretanje lica, azil i migracije;
 - integrisano upravljanje zajedničkim granicama;
 - policijsku i pravosudnu saradnju u krivičnoj materiji, uključujući i terorizam; i
 - razvijanje usklađenijeg pristupa EU krivičnom pravu;
- odgovornost za decentralizovane EU agencije u oblasti unutrašnjih poslova (*EMCDDA*, *EUROPOL*, *EUROJUST* i *CEPOL*), Agenciju za osnovna prava, Evropsko javno tužilaštvo, kao i druga tela i agencije iz iste oblasti.

Kako LIBE funkcioniše?

Komiteet *LIBE* ima 68 redovnih i 66 rezervnih članova (koji zamenjuju redovne), koji između sebe biraju predsedavajućeg i tri potpredsednika.

Spisak svih članova komiteta možete da pogledate [OVDE](#).

Komiteet deluje putem svakodnevne interakcije sa Evropskom komisijom, Savetom Evropske unije i u bliskoj saradnji sa nacionalnim parlamentima. Redovna je i njegova komunikacija sa predstavnicima pravosuđa i organa zaduženih za sprovođenje zakona, kao i sa *Ejustice*-om, agencijama koje se bave unutrašnjim poslovima, pripadnicima akademske zajednice i građanskim društvom.

Sva dokumentacija sa sastanaka, zapisnici i istorijat glasanja, kao i svi 'strimovi' i video zapisi, dostupni su na službenoj internet stranici odbora LIBE. Stranica, uz to, nudi biblioteku dokumenata Odbora, i različitih događaja kao što su slušanja, radionice i sastanci sa predstavnicima nacionalnih parlamenata.

Budući da su članovi komiteta *LIBE* istovremeno i članovi Evropskog parlamenta, odnosno da ih građani u državama članicama EU biraju direktnim putem, komitet nastoji da uspostavi plodan dijalog sa svim zainteresovanim stranama, a posebno sa građanima.

LIBE i zapadni Balkan

Kada je reč o zapadnom Balkanu (*WB6*), osim što aktivno učestvuju u aktivnostima Evropskog parlamenta vezanim za politiku proširenja, članovi komiteta *LIBE* dostavljaju Savetu Evropske unije izmene i dopune, preporuke i izveštaje u vezi sa sporazumima sklopljenim između EU i pripadnika *WB6* i aktivnostima koje sprovode agencije zadužene za unutrašnje poslove (npr. *FRONTEX*, *EUROJUST*). Komitet pomno prati i napredak *WB6* u pitanjima koja spadaju u njegov delokrug rada.

PITANJA:

1. Koji su glavni zadaci i aktivnosti komiteta Evropskog parlamenta, uključujući i komitet *LIBE*?
2. Koje su to mere koje komitet *LIBE* preduzima u oblasti slobode, bezbednosti pravde?
3. Kojoj političkoj grupi u Evropskom parlamentu pripada predsedavajući komiteta *LIBE*?

IZVORI NA INTERNETU:

[Službena internet stranica komiteta LIBE](#)

[Poslovnik Evropskog parlamenta](#)

[Službena internet stranica Evropskog parlamenta](#)

Stalni odbor za unutrašnju bezbednost (COSI)

Stalni odbor za unutrašnju bezbednost (COSI), koji je osnovan članom 71. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (TFEU) i zasebnom odlukom Saveta Evropske unije iz 2010. godine, jedno je od pripremnih tela tog Saveta. Cilj COSI je da olakšava, promoviše i jača koordinaciju saradnje među državama članicama EU u oblasti unutrašnje bezbednosti. Koncept unutrašnje bezbednosti obuhvata bavljenje pretnjama koje direktno utiču na život, bezbednost i dobrobit građana (od sprečavanja kriminala pa sve do prirodnih katastrofa i katastrofa prouzrokovanih delovanjem čoveka, kao što su npr. šumski požari, zemljotresi, poplave i oluje), a u kojima je saradnja između policije i pograničnih organa, organa pravosuđa i drugih službi (iz sektora zdravstvene, socijalne i civilne zaštite) od presudnog značaja.

Koje su glavne aktivnosti odbora COSI?

Kako bi se postigao gore navedeni cilj, aktivnosti odbora COSI usmerene su ka:

- obezbeđivanju delotvorne operativne saradnje kada je reč o pitanjima unutrašnje bezbednosti EU, uključujući oblasti koje su obuhvaćene saradnjom između policije i carinske službe, kontrolu granica i saradnju pravosudnih organa u krivičnoj materiji;
- vršenju procene opšteg smera i efikasnosti operativne saradnje; i
- pružanju pomoći Savetu EU prilikom reagovanja na terorističke napade, prirodne katastrofe ili katastrofe prouzrokovane delovanjem čoveka, u skladu sa „[Klauzulom o solidarnosti](#)“ sadržanom u članu 222 Ugovora o funkcionisanju EU.

Savet Evropske unije za pravosuđe i unutrašnje poslove

Savet za pravosuđe i unutrašnje poslove jedna je od 10 struktura Saveta Evropske unije, a čine ga ministri pravde i/ili unutrašnjih poslova država članica EU. Savet se obično sastaje svaka tri meseca i posvećen je razvoju saradnje i zajedničke politike na temu različitih prekograničnih pitanja posvećenih tome da čitava teritorija EU postane prostor u kojem vladaju sloboda, bezbednost i pravda.

Savet je zadužen za saradnju pravosudnih organa u oblastima građanske i krivične materije, za politiku azila i imigracije, civilnu zaštitu i borbu protiv teškog i organizovanog kriminala i terorizma. Bavi se i temama vezanim za područje Šengena. Ministri pravde su zaduženi za saradnju pravosudnih organa u oblastima građanske/krivične materije i osnovnih prava, dok se ministri unutrašnjih poslova, između ostalog, bave migracijama, upravljanjem granicama i policijskom saradnjom.

Zajedno sa Evropskim parlamentom, Savet donosi akte kojima je cilj da se obezbede osnovna prava, slobodno kretanje ljudi po Evropskoj uniji i da se građanima pruži visok stepen zaštite.

Kako COSI funkcioniše?

Članovi COSI-ja dolaze iz svih država članica EU, iz ministarstava pravde ili unutrašnjih poslova, a tu su i predstavnici Evropske komisije i Evropske službe za spoljnu akciju (EEAS). Uz predstavnike drugih nadležnih tela i institucija, na sastancima COSI-a kao promatrači mogu da učestvuju i predstavnici agencija EU kao što su *EUROPOL*, *EUROJUST*, *FRONTEX* i *CEPOL*.

COSI ne učestvuje u pripremi pravnih akata, niti ima mandat da vodi operacije. To su obaveze država članica EU.

COSI Savetu Evropske unije podnosi izveštaje o sprovedenim aktivnostima koji se potom prosleđuju Evropskom parlamentu i nacionalnim parlamentima.

COSI i zapadni Balkan

Rad COSI-ja na pitanjima koja se odnose na zapadni Balkan (*WB6*) povezan je sa radom Odbora za politiku i bezbednost, još jednog pripremnog tela Saveta EU. Ova dva odbora zajedno rade na jačanju veza između unutrašnje i spoljne bezbednosti EU (što uključuje izradu strategija i politika, ali i aktivnosti EU u spoljnoj i bezbednosnoj politici kojima se promovišu mir i stabilnost i saradnja sa drugim državama i međunarodnim organizacijama pri savladavanju zajedničkih pretnji i izazova). Cilj aktivnosti ovih dvaju tela je razvijanje i unapređenje saradnje u oblasti bezbednosti i borbe protiv organizovanog kriminala na zapadnom Balkanu. Ona, uz to, pomažu i već postojećim regionalnim inicijativama u rešavanju zajedničkih izazova u oblasti bezbednosti i vladavine zakona.

PITANJA:

1. Stalni odbor za unutrašnju bezbednost (*COSI*) je pripreмно telo koje institucije EU?
2. Ko su članovi odbora *COSI*?
3. Da li *COSI* učestvuje u zakonodavnoj proceduri EU?

IZVORI NA INTERNETU:

[Službena internet stranica COSI](#)

[Odluka Saveta od 25. februara 2010. godine o osnivanju odbora *COSI*](#)

[Izveštaj Evropskom parlamentu i nacionalnim parlamentima o postupanju *COSI*-ja za period od jula 2017. do decembra 2018. godine](#)

[Službena internet stranica Saveta Evropske unije](#)

Agencija Evropske unije za saradnju u sprovođenju zakona (EUROPOL)

Agencija Evropske unije za saradnju u sprovođenju zakona (*EUROPOL*) podržava države članice u sprečavanju i borbi protiv svih oblika međunarodnog i organizovanog kriminala, kompjuterskog kriminala i terorizma. *EUROPOL* deluje kao glavno središte informacija, a pruža i operativnu podršku i rešenja na nivou Evrope. Cilj mu je da obezbedi delotvoran odgovor Evropske unije na terorizam, trgovinu drogom, krijumčarenje ljudi, kompjuterski kriminal i druge aktivnosti koje spadaju u grupu organizovanog kriminala. Te, druge aktivnosti, obuhvataju:

- trgovinu oružjem;
- seksualno zlostavljanje dece;
- pranje novca;
- finansijske istrage:
- korupciju;
- falsifikovanje; i
- konfiskovanje i povraćaj imovine.

EUROPOL je osnovan na bazi Konvencije koju su države članice EU potpisale 1995. godine, a deluje od 1999. godine. Godine 2010. postaje agencija koja svoj rad zasniva na glavnim vrednostima za koje se zalaže, a to su: služenje društvu, integritet, odgovornost, inicijativa, partnerstvo i raznolikost.

EUROPOL ima više od 1.000 zaposlenih, 220 službenika za vezu i oko 100 ljudi koji rade na analizi kriminalnog delovanja. Sedište EUROPOL-a je u Hagu, u Holandiji.

Koji su glavni prioriteti EUROPOL-a?

Strategija *EUROPOL*-a predstavlja referentni okvir za njegove svakodnevne operacije i podršku saradnji koju pruža u oblasti primene zakona u Evropskoj uniji.

Vodeći strateški prioriteti *EUROPOL*-a su:

- da bude evropski centar za kriminalističke informacije koji na najbolji način koristi podatke koje dobija od svojih mnogobrojnih partnera;
- da pruža brzu operativnu podršku;
- da služi kao platforma za evropska rešenja kada je reč o radu policije;
- da bude na čelu istraživanja i inovacija namenjenih oblasti sprovođenja zakona; i
- da služi kao primer odgovorne evropske organizacije za sprovođenje zakona koja uspešno radi, kojom se dobro upravljanja i koja promoviše raznolikost i angažovanost zaposlenih.

Strateški ciljevi su navedeni i detaljnije opisani u [EUROPOL-ovom višegodišnjem programskom dokumentu](#) (čije se važeće izdanje odnosi na period 2020-2021.).

Koje su glavne usluge i vidovi podrške koje nudi EUROPOL?

EUROPOL nacionalnim agencijama za sprovođenje zakona nudi čitav niz alati i metoda za borbu protiv kriminala: olakšava razmenu informacija, sprovodi analizu krivičnih dela i procenu pretnji, a pomaže i u koordiniranju prekograničnih istraga i operativnog delovanja.

Za razliku od nacionalnih policijskih snaga, EUROPOL nema ovlašćenje da samostalno sprovodi istrage.

EUROPOL ima tri glavne platforme i baze podataka koje olakšavaju razmenu informacija i pomažu donosiocima odluka u državama članicama da utvrde prioritete u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma. To su: [Mrežna aplikacija za sigurnu razmenu podataka \(SIENA\)](#), [Europolov informacijski sistem \(EIS\)](#) i [Europolova platforma za stručnjake \(EPE\)](#).

EUROPOL, države članice EU i treća lica razmenjuju podatke o kriminalnim aktivnostima putem Operativnog centra koji radi 24 sata dnevno. Ova visoko obezbeđena jedinica zapošljava više od 30 stručnjaka i analitičara. Pored njihovih usluga, EUROPOL agencijama za sprovođenje zakona širom EU nudi forenzičku podršku i pomaže im u izgradnji kapaciteta i održavanju obuke.

EUROPOL je unapredio svoje sposobnosti i nedavno osnovao nekoliko centara koji se posebno bave specifičnim pretnjama sa kojima se suočava EU:

- Evropski centar za kompjuterski kriminal (EC3), osnovan 2013. godine;
- Evropski centar za borbu protiv krijumčarenja migranata (EMSC), osnovan 2016. godine;
- Evropski centar za borbu protiv terorizma (ECTC), osnovan 2016. godine;
- Koordinirana koalicija za borbu protiv kršenja prava intelektualnog vlasništva (IPC3).

Kako se upravlja EUROPOL-om?

Kao i svim drugim EU agencijama, EUROPOL-om se upravlja na osnovu sistema kontrole, provera i nadzora. Upravi odbor je glavno upravljačko telo koje pruža strateške smernice i nadgleda izvršavanje zadataka. Usvaja godišnje i višegodišnje programe rada i godišnji budžet, i obavlja dužnosti vezane za upravljanje. Članstvo Upravnog odbora obuhvata po jednog predstavnika iz svih država članica na koje se odnosi Uredba o osnivanju EUROPOL-a i jednog predstavnika Evropske komisije. Danska ima status posmatrača.

Na čelu EUROPOL-a je izvršni direktor koji se, nakon odluke upravnog odbora, jedno-glasnom odlukom Saveta EU za pravosuđe i unutrašnje poslove imenuje na period od četiri godine. Izvršnom direktoru pomažu tri zamenika. Imenuje ih isti savet, a mandat im traje četiri godine.

Savet EU za pravosuđe i unutrašnje poslove zadužen je za kontrolu i usmeravanje rada *EUROPOL*-a. On mu, zajedno sa Evropskim parlamentom, odobrava budžet i usvaja propise koji se odnose na njegov rad. Evropski parlament igra važnu ulogu u praćenju rada *EUROPOL*-a. Za politički nadzor nad njegovim radom zadužena je Zajednička parlamentarna grupa za sprovođenje nadzora (*JPSG*) koja se sastoji od članova nacionalnih parlamenata (najviše četiri člana iz svakog parlamenta ponaosob) i članova Evropskog parlamenta (do 16).

Rad *EUROPOL*-a nadzire Stalni odbor za unutrašnju bezbednost (*COSI*), dok Evropski nadzornik za zaštitu podataka o ličnosti (*EDPS*) garantuje da se podaci koji su u posedu *EUROPOL*-a čuvaju, obrađuju i koriste na način kojim se štite sva prava pojedinca. Što se tiče finansijskog nadzora, godišnji izveštaji *EUROPOL*-a podložni su spoljnoj reviziji koju sprovodi Evropski revizorski sud (*ECA*).

EUROPOL i zapadni Balkan

Zapadni Balkan je područje koje je od posebnog značaja za *EUROPOL*. Saradnja sa ovim regionom je godinama smatrana prioritetom, što je rezultiralo zaključivanjem strateških i operativnih sporazuma sa šestorkom na zapadnom Balkanu. Uz sprovođenje gore navedenih sporazuma i punu primenu već postojećih mehanizama, krijumčarenje migranata, organizovani kriminal i terorizam i dalje su ključne oblasti od zajedničkog interesa. U dopisu Evropske komisije iz 2018. godine „[Kredibilna perspektiva proširenja i pojačano angažovanje EU na zapadnom Balkanu](#)“ predloženo je veće angažovanje *EUROPOL*-a u regionu *WB6* u vezi sa pitanjima bezbednosti i migracija. Dopisom se predviđa i otvaranje tri kancelarije za vezu sa *EUROPOL*-om na zapadnom Balkanu (prva je otvorena u Albaniji u septembru 2019. godine, dok se planira da preostale dve budu u Bosni i Hercegovini i Srbiji), kao i dalje promovisanje zajedničkih istražnih timova.

PITANJA:

1. Gde se nalazi sedište *EUROPOL*-a?
2. Koje su glavne aktivnosti koje *EUROPOL* sprovodi i usluge koje pruža?
3. Ko imenuje izvršnog direktora *EUROPOL*-a?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o osnivanju EUROPOL-a](#)

[Službena internet stranica EUROPOL-a](#)

[Interaktivna istorija EUROPOL-a](#)

[EUROPOL-ova Strategija 2020+](#)

[Statistike i podaci EUROPOL-a](#)

[EUROPOL u akciji](#)

[Glavni izveštaji EUROPOL-a](#)

Agencija Evropske unije za krivično-pravnu saradnju (EUROJUST)

Agencija Evropske unije za krivično-pravnu saradnju (*EUROJUST*) pruža podršku u koordinaciji i saradnji nacionalnih organa pravosuđa u borbi protiv onih vrsta terorizma i organizovanog kriminala koje ne pogađaju samo jednu državu članicu.

EUROJUST postupa na zahtev nadležnih organa države članice ili na sopstvenu inicijativu. U nekim slučajevima, može da postupa i na zahtev Evropske komisije ili Kancelarije evropskog javnog tužioca (*EPPO*).

Ideja o formiranju jedinice za saradnju pravosudnih organa prvi put je predstavljena na sastanku Saveta Evrope održanom u oktobru 1999. godine. Odluka Saveta je usvojena i *EUROJUST* je osnovan 2002. godine. U međuvremenu je narastao - kao, uostalom, i njegovi operativni zadaci i aktivnosti u oblasti pravosudne saradnje u Evropi. Savet EU i Evropski parlament su 2018. godine usvojili novu uredbu kojom je unapređen njegov rad. Sedište *EUROJUST*-a je u Hagu, u Holandiji.

Misija i aktivnosti *EUROJUST*-a

Misija *EUROJUST*-a je da razvija i unapređuje saradnju i koordinaciju u oblasti pravosuđa, kao i međusobno poverenje u borbi Evropske unije protiv organizovanog prekograničnog kriminala.

Glavni zadaci *EUROJUST*-a su:

- da informiše nadležne organe država članica o istragama i krivičnom gonjenju;
- da pruža pomoć nadležnim organima država članica u obezbeđivanju najbolje moguće koordinaciju istraga i krivičnog gonjenja;
- da, na osnovu analiza *EUROPOL*-a, pomaže u unapređenju saradnje između nadležnih organa država članica;
- da u krivičnoj materiji saraduje i savetuje se sa Evropskom pravosudnom mrežom (*EJN*);
- da blisko saraduje sa Kancelarijom evropskog javnog tužioca na pitanjima koja spadaju u njegovu nadležnost;
- da obezbeđuje operativnu, tehničku i finansijsku podršku prekograničnim operacijama i istragama koje sprovode države članice;
- da pruža podršku i povremeno uzima učešće u specijalizovanim stručnim centrima *EUROPOL*-a, kao i u ostalim institucijama, telima, kancelarijama i agencijama Evropske unije;
- da saraduje sa institucijama, telima, kancelarijama, agencijama i mrežama EU koje deluju u oblasti slobode, bezbednosti i pravde; i
- da podržava delovanje država članica u borbi protiv teškog kriminala.

Kako bi mogao efikasno da izvršava svoje zadatke, *EUROJUST* ima pravo da od nadležnih organa država članica zatraži da istraže određena dela i u vezi sa njima sprovedu krivično gonjenje, ili, pak, da nastupi kao koordinator kada je reč o tim nadležnim organima. Uz to, ima pravo da osnuje zajednički istražni tim i da mu dostavi informacije koje su mu neophodne za obavljanje zadataka, kao i da preduzme posebne istražne mere ili bilo koje druge opravdane mere za potrebe istrage ili krivičnog gonjenja.

Koje su glavne usluge i vidovi podrške koje pruža EUROJUST?

EUROJUST u svim predmetima obezbeđuje koordinaciju istrage, zalaganjem za razmenu informacija i otkrivanjem međusobnih veza između istraga koje su u datom trenutku u toku. Osim toga, pomaže pri izradi tužilačkih strategija i izvođenju zajedničkih akcija.

Kako godine prolaze, broj predmeta neprestano raste. EUROJUST je 2018. imao 6.500 predmeta, dok je 2018. koordinirao gotovo 200 prekograničnih istraga vezanih za terorizam. Iste godine oformljen je Evropski pravosudni registar za borbu protiv terorizma.

EUROJUST je domaćin Evropske pravosudne mreže za kompjuterski kriminal (*EJCN*). Nudi podršku i u zaštiti evropskih granica tako što radi na istragama u oblasti krijumčarenja migranata, što zahteva delotvornu pravosudnu saradnju kako između država članica, tako i sa zemljama porekla, tranzita i odredišta izvan Evrope.

S obzirom na jedinstven položaj kada je reč o koordinaciji prekograničnih krivičnih istraga, *EUROJUST* podržava puno korišćenje alatki EU za pravosudnu saradnju zasnovanih na međusobnom priznavanju, kao što su npr. evropski nalog za hapšenje⁴ i evropski nalog za pokretanje istrage⁵.

EUROJUST je 2018. godine podržao izdavanje gotovo 1.000 evropskih naloga za pokretanje istrage i izvršenje više od 700 evropskih naloga za hapšenje.

Kako se upravlja EUROJUST-om?

Kolegijum *EUROJUST*-a sastoji se od nacionalnih članova, po jednog iz svake države članice EU (sa izuzetkom Danske, za koju Uredba o osnivanju *EUROJUST*-a nije obavezujuća), a uključuje i sudije, tužioce ili druga jednako stručna lica iz oblasti pravosuđa, jednog predstavnika Evropske komisije i administrativnog direktora koji nema pravo glasa. Kolegijum bira predsednika *EUROJUST*-a na period od četiri godine, sa ograničenjem na dva uzastopna mandata. Predsednik nadgleda rad kolegijuma, a u obavljanju zaduženja mu pomažu dva potpredsednika. Izvršni odbor ima šest članova; on pomaže u upravljanju kolegijumom ali nije uključen u njegovo operativno delovanje. Administrativni direktor upravlja administracijom i pravni je zastupnik *EUROJUST*-a.

Evropski parlament i parlamenti država članica igraju važnu ulogu u obezbeđivanju transparentnosti i demokratskog nadzora nad radom ove organizacije. Što se tiče Saveta EU, *EUROJUST* učestvuje u radu njegovih relevantnih pripremnih tela tako što daje doprinos u postupku donošenja odluka. Izvršavajući svoju misiju i zadatke, *EUROJUST* blisko saraduje sa drugim institucijama, agencijama i telima EU.

EUROJUST i zapadni Balkan

EUROJUST je pomogao u skoro 200 krivičnih istraga koje su zajedno sprovele države članice EU i *WB6*, a uspostavio je i okvir za strukturnu saradnju pravosudnih organa u regionu. Albanija, Severna Makedonija, Crna Gora i Srbija su sa *EUROJUST*-om sklopile sporazum o saradnji i imenovale 'tužioce za vezu' koji rade u sedištu *EUROJUST*-a. *EUROJUST* ima kontakt osobe u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Severnoj Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji. Od januara 2015. godine evidentirano je 330 predmeta u kojima je učestvovalo 14 zajedničkih istražnih timova (*JIT*).

⁴ Za dodatne informacije o evropskom nalogu za hapšenje videti str. 32

⁵ Za dodatne informacije o evropskom nalogu za pokretanje istrage videti str. 33

PITANJA:

1. Za šta je zadužen *EUROJUST*?
2. Koliko nacionalnih članova ima kolegijum *EUROJUST*-a?
3. Ko je na zapadnom Balkanu imenovao tužioca za vezu koji radi u sedištu *EUROJUST*-a?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o osnivanju EUROJUST-a](#)

[Službena internet stranica EUROJUST-a](#)

[EUROJUST-ov javni registar](#)

[EUROJUST-ov godišnji izveštaj za 2018. godinu](#)

[EUROJUST-ova višegodišnja strategija za period 2019-2021](#)

[Organizaciona struktura EUROJUST-a](#)

Agencija Evropske unije za obuku organa za sprovođenje zakona (CEPOL)

Agencija Evropske unije za obuku u sprovođenju zakona (*CEPOL*) razvija, sprovodi i organizuje obuku za policiju i druga lica koji se bave sprovođenjem zakona. Bezbednijoj Evropi doprinosi tako što olakšava saradnju i razmenu znanja između policijskih službenika u državama članicama EU i određenim zemljama koje to nisu, a sve u vezi sa pitanjima koja su, posebno u Ciklusu politike EU o organizovanom kriminalu, definisana kao bezbednosni prioriteti. *CEPOL* je osnovan 2005. godine, odlukom Saveta koja je izmenjena i dopunjena Uredbom o osnivanju *CEPOL*-a koju su 2015. usvojili Savet EU i Evropski parlament. Uredba nije obavezujuća za Dansku. Sedište *CEPOL*-a je u Budimpešti (Mađarska), dok se kancelarija za vezu nalazi u Briselu (Belgija).

Koji su glavni prioriteti CEPOL-a?

CEPOL nudi inovativnu i naprednu obuku i unapređuje saradnju između policijskih organa putem mreže obrazovnih institucija koji se u državama članicama EU bave obukom policajaca. Osim toga, pomaže ovim institucijama oko *front-line* obuke na temu bezbednosnih prioriteta, saradnje u oblasti sprovođenja zakona i razmene informacija. Policajcima pruža priliku da se kroz obuku lično i profesionalno razvijaju, i da na taj način doprinesu rešavanju problema bezbednosti u Evropi.

Glavni ciljevi *CEPOL*-a su:

- da podržava, razvija, sprovodi i koordinira obuku namenjenu policajcima;
- da nacionalnim obrazovnim institucijama dodeljuje grantove za sprovođenje programa obuke;
- da, u okviru radnih aranžmana, saraduje sa zemljama koje nisu članice EU;
- da obučava lidere, buduće lidere i trenere; i
- da u svoju obuku integriše rezultate istraživanja.

Koje su glavne usluge koje nudi CEPOL?

Usluge koje CEPOL nudi obuhvataju:

- rezidentnu obuku (kurseve, konferencije i seminare);
- *onlajn* učenje (vebinare, *onlajn* module, *onlajn* tečajeve);
- programe razmene;
- CEPOL-ov zajednički master program; i
- obuku na nivou EU, u skladu sa Strateškom procenom potreba za obukom u Evropskoj uniji.

Kako se upravlja CEPOL-om?

Kako bi se obezbedio kolektivni odgovor na najozbiljnije bezbednosne pretnje, CEPOL saraduje sa različitim telima EU, međunarodnim organizacijama, ali i sa državama koje nisu članice Unije.

Vodi ga izvršni direktor, koji je odgovoran upravnom odboru sačinjenom od predstavnika država članica EU i Evropske komisije. Predsedavajući upravnog odbora predstavnik je jedne od tri države članice koje učestvuju u rotirajućem predsedavanju Savetom EU. CEPOL ima nacionalne jedinice u svim državama članicama, putem kojih pruža informacije i pomoć policajcima koji žele da učestvuju u njegovim aktivnostima.

CEPOL i zapadni Balkan

CEPOL je sa zapadnim Balkanom (WB6) uspostavio radne aranžmane, a tokom poslednjih nekoliko godina organizovao je i sproveo brojne obuke, tečajeve, vebinare i programe razmene na određene teme, kao što su npr. pranje novca, migracije, finansijska istraga i terorizam.

PITANJA:

1. Koje su glavne usluge koje pruža CEPOL?
2. Za koju državu članicu EU Uredba o osnivanju CEPOL-a nije obavezujuća?
3. Ko predsedava Upravnim odborom CEPOL-a?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o osnivanju CEPOL-a](#)

[Službena internet stranica CEPOL-a](#)

[CEPOL-ova organizaciona shema](#)

[CEPOL-ovi godišnji izveštaji](#)

[Partneri i zainteresovani akteri](#)

Evropska agencija za kontrolu granica i obalsku stražu (FRONTEX)

Pružajući tehničku podršku i stručno znanje, Evropska agencija za kontrolu granica i obalsku stražu (*FRONTEX*) pomaže državama članicama EU i pridruženim zemljama Šengena⁶ da upravljaju svojim spoljnim granicama, usklađuje kontrolu granica u čitavoj EU i olakšava saradnju između pograničnih organa država članica EU. Promoviše, koordinira i razvija upravljanje evropskim granicama u skladu sa Poveljom EU o osnovnim pravima i konceptom integrisanog upravljanja granicama. Agencija je osnovana 2004. godine i njen rad je trenutno uređen Uredbom koju su 2019. usvojili Savet EU i Evropski parlament. Sedište joj je u Varšavi, u Poljskoj.

Koji su glavni prioriteti FRONTEX-a?

Misija *FRONTEX*-a je da, zajedno sa državama članicama, obezbedi spoljne granice koje su sigurne i dobro funkcionišu. Glavni zadaci *FRONTEX*-a su:

- da analizira podatke koji se odnose na situaciju na spoljnim granicama EU i izvan njih, kako bi se lakše utvrdili migracijski obrasci i kako bi se države članice podržale u proveravanju, ispitivanju, identifikaciji i uzimanju otisaka prstiju migranata;
- da koordinira i organizuje zajedničke operacije i brze intervencije na spoljnim granicama EU u vidu pomoći državama članicama, uključujući hitne slučajeve humanitarne prirode i spašavanje na moru;
- da priprema analize rizika i procene ranjivosti kako bi se procenila sposobnost i spremnost država članica da se suoče sa izazovima na spoljnim granicama;
- da pruža pomoć državama članicama pri prisilnom vraćanju lica koja su iscrpla sve pravne lekove vezane za mogućnost njihovog boravka u EU;
- da podržava saradnju između organa zaduženih za sprovođenje zakona, drugih agencija EU i carinskih službi na morskim granicama;
- da bude posvećena sprečavanju krijumčarenja, trgovine ljudima, terorizma i drugih prekograničnih zločina; i
- da nudi stručno znanje u oblasti kontrole granica, razvijanjem nastavnih programa i specijalizovanih kurseva za graničare širom Evrope.

FRONTEX nema ni opremu ni graničare. Kada koordinira zajedničke operacije, države članice EU su te koje mu na raspolaganju stavljaju graničare, plovila, letilice, kao i druge resurse. U svim oblastima delovanja – a to su operacije, analiza rizika, obuka, istraživanje, razvoj i vraćanje migranata - *FRONTEX* djeluje kao koordinator koji, sa ciljem unapređenja rada i razmene najbolje prakse, uspostavlja specijalizovane mreže između pograničnih organa EU i zemalja pridruženih Šengenu.

Koje vrste podrške nudi FRONTEX?

FRONTEX pomaže državama članicama EU i zemljama koje su pridružene Šengenu da upravljaju spoljnim granicama EU i bore se protiv prekograničnog kriminala. Iako je redovna kontrola granica isključiva odgovornost država članica, *FRONTEX* svoju operativnu ulogu usmerava uglavnom ka:

⁶ Pridružene zemlje regiona Šengena su Island, Norveška, Švajcarska i Lihtenštajn.

- koordinaciji raspoređivanja dodatnih stručnjaka i tehničke opreme u pograničnim područjima koja su izložena većim pritiscima; i
- jačanju kapaciteta država članica u raznim oblastima povezanim sa kontrolom granica, uključujući obuku i razmenu najbolje prakse.

Kako se upravlja FRONTEX-om?

FRONTEX-om upravlja izvršni direktor, kome pomaže zamenik. Izvršnog direktora i njegovog zamenika imenuje upravni odbor.

Glavni zadaci upravnog odbora FRONTEX-a su kontrola rada agencije, priprema budžeta i praćenje njegovog izvršenja, kao i obezbeđivanje transparentnosti u postupku donošenja odluka. Odbor se sastoji od predstavnika pograničnih organa 26 država članica EU i dva člana Evropske komisije. Predstavnicima Islanda, Norveške i Švajcarske (zemalja koje su pridružene Šengenu) prisustvuju sastancima odbora, ali im je pravo glasanja ograničeno.

U skladu sa Uredbom o osnivanju, FRONTEX je odgovoran Savetu EU i Evropskom parlamentu, dok mu rad nadgleda Evropska komisija.

FRONTEX i zapadni Balkan

Kao važan tranzitni region, zapadni Balkan je jedan od glavnih prioriteta Agencije. Radni aranžmani sklopljeni su sa svim članicama WB6, dok su sa Albanijom, Crnom Gorom i Srbijom potpisani sporazumi o statusu. To FRONTEX-u omogućava da pruža pomoć u upravljanju granicama, ali i da sprovodi zajedničke operacije i, na osnovu dogovora, raspoređuje svoje timove u oblastima koji se graniče sa EU. Cilj ovih aktivnosti je borba protiv ilegalnog useljavanja i prekograničnog kriminala, koja ponekad podrazumeva i pružanje veće tehničke i operativne pomoći na granici. Inicijativa za sklapanje sličnih sporazuma o statusu pokrenuta je i u Severnoj Makedoniji i Bosni i Hercegovini, pa su oni trenutno u fazi finalizacije. FRONTEX je u maju 2019. godine pokrenuo svoju prvu zajedničku operaciju izvan EU, čiji je cilj bio podrška Albaniji u kontrolisanju granica.

PITANJA:

1. Koja je misija FRONTEX-a?
2. Da li FRONTEX ima sopstvenu opremu i graničare?
3. Gde je FRONTEX pokrenuo svoju prvu zajedničku operaciju izvan Evropske unije?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o osnivanju FRONTEX-a](#)

[Službena internet stranica FRONTEX-a](#)

[FRONTEX-ov programski dokument 2019-2021](#)

[FRONTEX-ov godišnji izveštaj za 2018. godinu](#)

[Registar javno dostupne dokumentacije FRONTEX-a](#)

[Glavne operacije FRONTEX-a](#)

Evropski centar za monitoring droga i zavisnosti od droga (EMCDDA)

Evropski centar za monitoring droga i zavisnosti od droga (EMCDDA) pruža Evropskoj uniji i njenim državama članicama pregled evropskih problema sa drogom zasnovan na činjenicama i podacima, kao i čvrstu bazu dokaza za podršku raspravama na tu temu. Pored toga, EMCDDA pomaže profesionalcima i praktičarima iz ove oblasti da utvrde najbolju praksu i put ka novim oblastima istraživanja. Agencija je osnovana 1993. godine uredbom Saveta. Radi od 1995. godine, a sedište joj je u Lisabonu (Portugal).

Koji su glavni prioriteti EMCDDA?

Misija EMCDDA je da pruži činjenične, objektivne, pouzdane i uporedive informacije o drogama i zavisnosti od droga, na osnovu kojih se u EU i državama članicama potom donose odluke i sprovode radnje zasnovane na dokazima.

Da bi se to postiglo, EMCDDA:

- pruža Evropskoj uniji i njenim državama članicama, na evropskom nivou, informacije o drogama, zavisnosti od droga i posledicama te zavisnosti;
- prikuplja, evidentira i analizira podatke o različitim trendovima vezanim za korišćenje droga, kao i o upotrebi legalnih i ilegalnih psihoaktivnih supstanci;
- nudi informacije o najboljoj praksi država članica EU i olakšava njihovu razmenu.

Okupljeni oko jednoglasnog mišljenja da kvalitetne informacije predstavljaju preduslov za razvoj efikasne politike u borbi protiv droge, pripadnici EMCDDA svoje aktivnosti zasnivaju na glavnim vrednostima za koje se zalažu, a to su: naučna izvrsnost; integritet i nepristrasnost; fokusiranje na potrošača i orijentacija ka pružanju usluge; i efikasnost i održivost.

Koje su glavne usluge i vidovi podrške koje nudi EMCDDA?

Prioritetne oblasti aktivnosti EMCDDA obuhvataju, između ostalog:

- praćenje stanja u vezi sa problemom droge, kao i rastućih trendova i rešenja koja se primjenjuju kada je reč o pitanjima vezanim za drogu;
- procenu rizika od novih psihoaktivnih supstanci i održavanje sistema za brzo dobijanje informacija; i
- razvijanje sredstava i instrumenata koji će Evropskoj uniji i državama članicama olakšati praćenje i ocenjivanje uspešnosti politika koje sprovode kada je u pitanju droga.

EMCDDA je uspostavila infrastrukturu i razvila alatke neophodne za to da sve države članice podatke prikupljaju na jedinstven i usklađen način. Podatke prikupljaju nacionalne 'fokusne tačke', koje zajedno čine Evropsku informacionu mrežu za droge i zavisnosti od droga (Reitox). EMCDDA saraduje sa partnerima na nivou EU i na nacionalnom i međunarodnom nivou, ali i sa drugim međunarodnim organizacijama i partnerima iz susednih zemalja i zemalja koje su kandidati za članstvo u EU.

Kako se upravlja Evropskim centrom za monitoring droga i zavisnosti od droga?

Organizaciona struktura EMCDDA sastoji se od direktorata koji njime upravlja, kao i od dva statutarna tela - upravnog i naučnog odbora. Upravni odbor je glavno telo kada je reč o donošenju odluka. Sastoji se od po jednog predstavnika iz svih država članica EU, Norveške i Turske, dva predstavnika iz Evropske komisije i dva predstavnika koje imenuje Evropski parlament. Sastaje se najmanje jednom godišnje i predsedavajućeg bira na period od tri godine. Naučni odbor, koji se sastoji od petnaest eminentnih naučnika koje imenuje upravni odbor, pomaže upravnom odboru i direktoru EMCDDA davanjem mišljenja o naučnim pitanjima koja se tiču rada agencije. Direktora predlaže Evropska komisija, a imenuje ga upravni odbor na obnovljiv period od pet godina.

EMCDDA i zapadni Balkan

EMCDDA podržava Evropsku komisiju u procesu pridruživanja i pomaže članicama WB6 da se pripreme za svoje buduće učešće u radu agencije. Dosadašnja saradnja ostvarivana je uglavnom u okviru projekta tehničke saradnje sa zemljama korisnicama IPA fondova. U februaru 2019. godine, EMCDDA je objavio izveštaj posvećen regionu pod naslovom „[Načini lečenja od droge na zapadnom Balkanu: rezultati zajedničkog EMCDDA-UNODC istraživanja ustanova za lečenje od droge](#)“, u kojem je predstavljen kratak pregled ključnih nalaza istraživanja koje je 2017. godine sprovedeno na temu lečenja od droge. Tehnički izveštaj „[Droga i njene posledice na zapadnom Balkanu 2006-2014](#)“ objavljen je 2015. godine i prvi je pružio uvid u probleme izazvane drogom sa kojima se ovaj region suočava. Sačinjen je na osnovu dostupnih podataka koje su prikupili brojni partneri i EMCDDA. EMCDDA je pripremio i nacionalne izveštaje o drogi u regionu WB6 za 2013, 2014. i 2017. godinu.

PITANJA:

1. Koje su glavne vrednosti EMCDDA?
2. Koje su glavne aktivnosti EMCDDA?
3. Šta je Reitox?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o osnivanju EMCDDA](#)

[Službena internet stranica EMCDDA](#)

[Portal sa najboljom praksom](#)

[Strategija EMCDDA 2025](#)

[Programski dokument EMCDDA za period 2020-2022](#)

[Godišnji izveštaj EMCDDA za 2018. godinu](#)

[Baza podataka EMCDDA](#)

[Statistički bilten EMCDDA](#)

Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF)

Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (*OLAF*) istražuje prevare vezane za budžet EU, kao i korupciju i teško kršenje zakona u institucijama EU. Uz to, razvija i politiku za borbu protiv prevare za potrebe Evropske komisije. Iako pri sprovođenju istraga ima potpuno nezavisan status, *OLAF* je deo Evropske komisije i odgovara povereniku zaduženom za budžet i administraciju (g. Johanes Han, Evropska komisija 2019-2024).

Evropska kancelarija za borbu protiv prevara jedini je organ EU koji je ovlašćen da otkriva, istražuje i staje na put prevarama povezanim sa fondovima EU. Ona je i glavni organ koji je ovlašćen da istražuje korupciju i teško kršenje zakona od strane osoblja EU i članova institucija EU. Igra važnu ulogu u obezbeđivanju integriteta osoblja EU, što je preduslov za efikasno funkcionisanje institucija Unije.

Koje su glavne aktivnosti OLAF-a?

Kako bi ispunio svoju misiju, *OLAF*:

- sprovodi nezavisne istrage prevara i slučajeva korupcije u vezi sa fondovima EU;
- istražuje slučajeve teškog kršenja zakona od strane osoblja EU i članova institucija EU;
- razvija politiku EU za borbu protiv prevara.

OLAF otvara istrage na osnovu podataka koje dobija iz mnogobrojnih privatnih i javnih izvora. Istrage se odnose na prevaru, korupciju i druga dela koja utiču na finansijske interese EU kada je reč:

- o prihodima iz budžeta EU (uglavnom su u pitanju carinske prevare);
- o svim drugim izdacima EU (potrošnja koja uključuje strukturne fondove, fondove za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja, direktne rashode, spoljnu pomoć zemljama koje nisu članice EU i ilegalni promet duvanskih proizvoda i falsifikovane robe);
- o nedoličnom ponašanju osoblja EU i članova institucija EU.

Kada se predmet otvori, on može da se označi kao interna istraga (administrativna istraga unutar neke institucije ili tela EU), spoljna istraga (administrativna istraga van institucije ili tela EU) ili predmet koji zahteva koordinaciju. U ovoj poslednjoj vrsti predmeta *OLAF* pomaže u istrazi koju sprovode nacionalne organi ili neko drugo odeljenje EU, tako što olakšava prikupljanje i razmenu informacija i uspostavlja kontakte. Po završetku istrage priprema izveštaj i procenu finansijske štete. Ukoliko je to potrebno, generalni direktor *OLAF*-a usvaja preporuke u vezi sa konkretnim radnjama koje treba preduzeti. Preporuke mogu da budu finansijske, pravosudne, disciplinske ili administrativne prirode. Finansijske preporuke upućuju se institucijama, telima, kancelarijama i agencijama EU, ili nadležnim organima onih država članica koje obezbeđuju sredstva EU ili njima upravljaju. Pravosudne preporuke upućuju se nacionalnim tužilaštvima, dok se disciplinske upućuju organima koji su u odgovarajućim institucijama ili telima EU ovlašćeni da sprovode disciplinski postupak. Administrativne preporuke se upućuju institucijama, telima, organizacijama ili agencijama EU, a cilj im je da se eliminišu nedostaci u administrativnim procedurama ili zakonodavstvu.

Pored istražnog rada, *OLAF* doprinosi razvijanju kvalitetne politike EU u borbi protiv prevara tako što podržava pripremu zakonodavnih i regulatornih inicijativa Evropske komisije kojima je cilj da se spreči prevara kao pojava. Osim toga, pomaže Evropskoj komisiji i u razvijanju i ažuriranju strategija za borbu protiv prevare, u podizanju svesti o problemima vezanim za prevare, a nudi i različite obuke i seminare za suzbijanje ovog oblika kriminalnog delovanja.

OLAF-ovi ključni akteri u državama članicama su: nacionalni organi za sprovođenje zakona, carinski organi i pravosudni organi. Građani i privatne kompanije takođe su važni, jer često obaveštavaju agenciju o mogućim slučajevima prevare. *OLAF* blisko saraduje sa Evropskim parlamentom i Savetom EU.

Kako se upravlja *OLAF*-om?

Na čelu *OLAF*-a je generalni direktor, koji je odgovoran povereniku za budžet i administraciju. Generalnom direktoru pomažu direktori četiri *OLAF*-ova direktorata (Istraga I i II, Podrška u istrazi i Politika rada).

Što se tiče istražnih radnji, rad *OLAF*-a nadgleda nadzorni odbor koji se sastoji od pet nezavisnih stručnjaka. Kako bi se ojačala nezavisnost *OLAF*-a, odbor ima i zadatak da prati sprovođenje istraga.

Kompletnu organizacionu shemu *OLAF*-a možete da pogledate [OVDE](#).

***OLAF* i zapadni Balkan**

Sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju koji su potpisani između EU i članica *WB6* omogućuju *OLAF*-u da, u skladu sa svojim mandatom i delokrugom rada, zatraži pomoć u sprovođenju istrage.

PITANJA:

1. Koja je misija *OLAF*-a?
2. Koje vrste istraga sprovodi *OLAF*?
3. Ko je zadužen za praćenje istražnih radnji koje sprovodi *OLAF*?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o osnivanju *OLAF*-a](#)

[Službena internet stranica *OLAF*-a](#)

[Strateški plan *OLAF*-a za period 2016-2020](#)

[Godišnji izveštaj *OLAF*-a za 2018. godinu](#)

[*OLAF* u brojkama](#)

Evropska krivično-pravna mreža (EJN)

Evropska krivično-pravna mreža (*EJN*) je mreža nacionalnih kontakt osoba koja služi za unapređenje saradnje između država članica EU u krivičnoj materiji. Osnovana je 1998. godine sa ciljem da se, na pravnom ali i praktičnom nivou, unapredi pravosudna saradnja između država članica EU u svrhu suzbijanja teškog kriminala, a posebno organizovanog kriminala, korupcije, trgovine drogom i terorizma. Rad *EJN* dodatno je ojačan donošenjem odluke Saveta iz 2008. godine. *EJN* ima sekretarijat koji je zadužen za administraciju, a sedište mu je u *EUROJUST*-u, u Hagu (Holandija).

Koja je misija EJN-a?

EJN olakšava pravosudnu saradnju u krivičnoj materiji tako što:

- nastupa kao aktivni posrednik;
- nadležnim lokalnim organima pruža pravne i praktične informacije;
- podržava zahteve za uspostavljanje pravosudne saradnje;
- učestvuje u stvaranju pravosudne kulture u EU; i
- saraduje sa drugim pravosudnim mrežama, zemljama koje nisu članice EU i partnerima iz oblasti pravosuđa na razmenjivanju stručnog znanja i najbolje prakse u vezi sa istraživanjem i krivičnim gonjenjem za dela kompjuterskog kriminala.

Kako funkcionise EJN?

EJN se sastoji od kontakt osoba koje imenuju sve države članice iz redova organa zaduženih za međunarodnu pravosudnu saradnju, organa pravosuđa i drugih nadležnih organa koji se bave organizovanim kriminalom, korupcijom, trgovinom drogom ili terorizmom. Evropska komisija ima pravo da imenuje kontakt osobe za one oblasti koje su u njenoj nadležnosti.

Kontakt osobe deluju kao 'aktivni posrednici' koji olakšavaju pravosudnu saradnju između država članica EU u krivičnoj materiji, tako što:

- pomažu pri uspostavljanju neposrednog kontakta između nadležnih organa;
- pružaju pravne i praktične informacije neophodne za pripremu delotvornih zahteva za pravosudnu saradnju; i
- se zalažu za organizovanje obuke na temu saradnje u oblasti pravosuđa.

Pored kontakt osobe, sve države članice imenuju i po dva nacionalna korespondenta. Jedan je zadužen za unutrašnje funkcionisanje mreže, a drugi za postavljanje i ažuriranje informacija na internet stranici *EJN*, kao i za elektronske alatke koje *EJN* koristi.

Sekretarijat *EJN* je administrator Evropske pravosudne mreže.

EJN i zapadni Balkan

EJN je uspostavio saradnju i ima kontakt osobe na zapadnom Balkanu (WB6), kako u tužilaštvima i ministarstvima pravde, tako - u nekim slučajevima – i u drugim nadležnim organima. Kontakt osobe sa zapadnog Balkana često učestvuju na plenarnim sednicama EJN, što im pruža mogućnost da se upoznaju sa kolegama i razmene iskustva.

PITANJA:

1. Koja je misija Evropske krivično-pravne mreže (EJN)?
2. Kako funkcioniše EJN?
3. Da li predstavnici WB6 učestvuju u radu EJN?

IZVORI NA INTERNETU:

[Odluka o uspostavljanju EJN](#)

[Službena internet stranica EJN](#)

[Izveštaj EJN za 2017/2018. godinu](#)

[Saradnja EJN sa zemljama koje nisu članice EU i pravosudnim mrežama](#)

Evropska mreža za sprečavanje kriminala (EUCPN)

Cilj Evropske mreže za sprečavanje kriminala (EUCPN) je da povezuje stručnjake na lokalnom, nacionalnom i evropskom nivou i pruža im podršku, kao i da među državama članicama EU promoviše znanje i praksu u oblasti prevencije kriminala. EUCPN doprinosi razvijanju i promovisanju multidisciplinarnog i preventivnog pristupa kriminalnom delovanju i osećaju nedovoljne bezbednosti koji se u Evropi javlja kao njegova posledica. Sedište sekretarijata EUCPN je u Briselu.

Mreža je, odlukom Saveta, osnovana 2001. godine. Njeni glavni ciljevi su:

- da služi kao referentna tačka za ciljne grupe (a to su praktičari i kreatori politika na lokalnom i nacionalnom nivou, relevantne međunarodne i EU agencije, organizacije i radne grupe);
- da sa drugima deli stručno znanje o sprečavanju kriminala;
- da podržava rad na sprečavanju kriminala na nacionalnom i lokalnom nivou;
- da doprinosi politici i strategiji EU za sprečavanje kriminala; i
- da učestvuje u različitim vidovima prevencije kriminala, u odnosu na strateške prioritete EU.

Koje su glavne aktivnosti EUCPN-a?

Aktivnosti EUCPN-a usmerene su ka:

- proširenju baze podataka EUCPN (dobra praksa, politike, istraživanja);
- pripremi kampanja za sprečavanje kriminala;
- istraživanju prevencije kriminala;
- izradi različitih kompleta alati, načelnih dokumenata i biltena;
- spoljnom predstavljanju EUCPN-a i promovisanju prevencije kriminala; i
- organizovanju sastanaka i radionica sa stručnjacima i različitim akterima.

EUCPN utvrđuje svoje aktivnosti na osnovu strateških ciljeva i usvaja ih na period od godinu dana. Organizuje godišnju konferenciju na kojoj se razmenjuju i dele iskustva i znanja vezana za najbolju praksu u oblasti sprečavanja kriminala i unapređenja sigurnosti i bezbednosti u državama članicama EU.

Kako funkcioniše EUCPN?

Glavni organ EUCPN-a je odbor nacionalnih predstavnika, koji se sastoji od predsestavajućeg, izvršnog odbora i nacionalnih predstavnika. Sve države članice imenuju po jednog predstavnika i jednog zamenika, koji prisustvuju sednicama EUCPN-a. Odbor se sastaje najmanje dva puta godišnje i zadužen je za prihvatanje strateškog izveštaja Mreže, sprovođenje godišnjeg programa i usvajanje godišnjeg izveštaja. Predsedavajući EUCPN-a se, kao u Savetu EU, rotira na svakih šest meseci. Izvršni odbor se sastoji od dva nacionalna predstavnika (koje odbor bira na period od 18 meseci) i nacionalnih predstavnika iz prethodnog, trenutnog i dva buduća predsedništva Saveta EU. Predstavnik Evropske komisije prisustvuje sednicama izvršnog odbora i odbora nacionalnih predstavnika kao promatrač.

Sekretarijat predstavlja EUCPN pred drugima i pruža mu opštu administrativnu, tehničku i analitičku podršku. Dodelom grantova, rad sekretarijata finansira se iz Fonda za unutrašnju bezbednost (ISF).

PITANJA:

1. Koje su glavne aktivnosti EUCPN-a?
2. Ko učestvuje u radu izvršnog odbora EUCPN-a?
3. Kako se finansira sekretarijat EUCPN-a?

IZVORI NA INTERNETU:

[Odluka o osnivanju EUCPN-a](#)

[Službena internet stranica EUCPN-a](#)

[Plan rada EUCPN-a za 2020. godinu](#)

[EUCPN-ov centar znanja](#)

Agencija Evropske unije za upravljanje velikim informatičkim sistemima u oblasti slobode, bezbednosti i pravde (eu-LISA)

Agencija Evropske unije za upravljanje velikim informatičkim sistemima u oblasti slobode, bezbednosti i pravde (eu-LISA) pruža podršku sprovođenju politike EU koja se odnosi na pravosuđe i unutrašnje poslove, tako što upravlja IT sistemima velikih razmera, posebno u oblasti azila, upravljanja granicama i migracione politike.

Agencija je posvećena pružanju visokokvalitetnih i efikasnih IT usluga i rešenja, tako da kontinuirano unapređuje svoje tehnološke kapacitete u skladu sa potrebama država članica i raste kao centar čiji rad služi za primer. Osnovana je 2011. godine, uredbom Saveta EU i Evropskog parlamenta, dok je sa radom započela 2012. godine. Mandat agencije proširen je novom uredbom iz 2018. godine. Sedište joj je u Talinu (Estonija), operativni centar u Strazburu (Francuska), rezervni centar u mestu Sankt Johan im Pangau (Austrija) a kancelarija za vezu u Briselu (Belgija).

Koje su glavne aktivnosti agencije eu-LISA?

Glavne aktivnosti agencije su:

- upravljanje radom druge generacije [Šengenskog informacionog sistema \(SIS II\)](#), [Viznim informacionim sistemom \(VIS\)](#) i [EURODAC](#)-om;
- razvijanje [Evropskog sistema za evidenciju ulazaka/izlazaka \(EES\)](#), [Evropskog sistema za putne informacije i odobrenja \(ETIAS\)](#) i [Evropskog informacionog sistema krivične evidencije državljana zemalja koje nisu članice EU \(ECRIS-TCN\)](#) i upravljanje tim sistemima;
- obezbeđivanje najvišeg stepena zaštite podataka i bezbednosti informacija;
- istraživanje, razvoj i primena novih sistema;
- dostavljanje planova obuke nacionalnim organima o tehničkoj upotrebi IT sistema; i
- dostavljanje pravovremenih i tačnih statističkih podataka i informacija u vezi sa performansama sistema.

Sve aktivnosti se sprovode u skladu sa osnovnim vrednostima za koje se eu-LISA zalaže, a to su: odgovornost, transparentnost, visokokvalitetan rad, kontinuitet, timski rad i usredsređenost na korisnika. Ovi sistemi pružaju mogućnost za neprekidnu i neometanu razmenu podataka između nacionalnih organa koji ih koriste i stoga je neophodno da ispravno rade 24 sata dnevno, 7 dana u nedelji.

Kako funkcioniše eu-LISA?

Strukturu agencije čine upravni odbor, izvršni direktor i savetodavne grupe. Upravni odbor se sastoji od predstavnika država članica EU i Evropske komisije, dok predstavnici *EUROJUST*-a, *EUROPOL*-a i zemalja pridruženih Šengenu (Švajcarska, Island, Norveška i Lihtenštajn) učestvuju u svojstvu promatrača. Izvršnog direktora koji je zakonski zastupnik agencije, kao i njegovog zamenika, imenuje upravni odbor.

Kompletnu organizacionu strukturu eu-LISA možete da pogledate [OVDE](#).

eu-LISA i zapadni Balkan

Svi konzulati zemalja članica Šengena koji se nalaze u regionu WB6 još od 2014. godine koriste Vizni informacijski sistem (VIS), odnosno centralnu bazu koja organima zemalja članica Šengena služi za razmenu podataka o kratkoročnim vizama (koje se izdaju na period do tri meseca). Sistem služi samo za ona lica kojima je za ulazak neophodna viza. Novi sistem ulazaka i izlazaka služiće za evidenciju podataka o ulascima, izlascima i odbijenim zahtevima za ulazak lica koja su državljani zemalja koje nisu članice EU, a koji prelaze spoljne granice Šengenskog regiona. *eu-LISA* je ta koja će, u saradnji sa državama članicama, razviti ovaj sistem za koji se očekuje da će sa radom započeti 2020. godine.

PITANJA:

1. Za koje sisteme je zadužena *eu-LISA*?
2. Ko učestvuje kao promatrač na sastancima upravnog odbora *eu-LISA*?
3. Gde se nalazi sedište *eu-LISA*?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o osnivanju eu-LISA](#)

[Službena internet stranica eu-LISA](#)

[Strategija eu-LISA za period 2018-2022](#)

[Jedinstveni programski dokument eu-LISA, 2020-2022](#)

[Izveštaj o aktivnostima eu-LISA za 2018. godinu](#)

Instrumenti Evropske unije za borbu protiv organizovanog kriminala

Procena pretnje od teškog i organizovanog kriminala u EU (SOCTA)

Procena pretnje od teškog i organizovanog kriminala (SOCTA) jedan je od glavnih strateških izveštaja *EUROPOL*-a koji služi za procenu i utvrđivanje prioriteta kada je reč o pretnjama, ranjivosti i mogućnosti za kriminalno delovanje. Izveštaj sadrži detaljnu analizu teškog i organizovanog kriminala koji pretili Evropskoj uniji, a namenjen je onima koji rade na terenu, svim pripadnicima organa zaduženih za sprovođenje zakona, donosiocima odluka i široj javnosti. U izveštaju SOCTA utvrđuju se prioritete oblasti kriminalnog delovanja na koje bi trebalo usmeriti operativne akcije EU.

Kako se priprema izveštaj SOCTA?

Prvi SOCTA izveštaj objavljen je 2013. godine, a pripremljen je u skladu sa novom [metodologijom](#) razvijenom tokom perioda 2011-2012. Metodologija obuhvata kvalitativne i kvantitativne analitičke tehnike, kao i skup jasno definisanih pokazatelja koji se koriste za bolje razumevanje teškog i organizovanog kriminala. Pre toga, od 2006. do 2011. godine pripremljeno je i objavljeno pet Procena pretnje od organizovanog kriminala (OCTA).

Postupak sačinjavanja izveštaja SOCTA obuhvata pripremu i usvajanje metodologije, prikupljanje podataka, analiziranje podataka, izradu samog izveštaja i navođenje preporučenih prioriteta.

Analiza SOCTA najviše se bavi:

- teškim i organizovanim kriminalom u EU;
- organizovanim kriminalnim grupama ili pojedincima koji su uključeni u kriminalne aktivnosti; i
- faktorima koji su prisutni u širem okruženju, a koji bi mogli da utiču na oblikovanje prirode teškog i organizovanog kriminala u EU.

Rezultati sveobuhvatne analize pretnji sa kojima se EU suočava predstavljaju se u vidu skupa preporuka na osnovu kojih Savet EU utvrđuje i definiše prioritete i planira operativne akcije.

SOCTA nastaje kao rezultat bliske saradnje između *EUROPOL*-a, organa zaduženih za sprovođenje zakona u državama članicama, agencija i tela EU, kao i saradnje sa međunarodnim organizacijama i zemljama koje nisu članice EU ali su sa *EUROPOL*-om zaključile strateški ili operativni sporazum.

SOCTA 2017

EUROPOL je najnoviji SOCTA izveštaj objavio 2017. godine. U njemu se navode postojeća i očekivana kretanja sa kojima se EU suočava u vezi sa teškim i organizovanim kriminalom, kao i glavne grupe i pojedinci koji se bave kriminalom u EU. Definisani su i faktori koji oblikuju prirodu teškog i organizovanog kriminala u Uniji. U dokumentu je utvrđeno osam prioriternih pretnji kada je reč o kriminalnom delovanju: kompjuterski kriminal; proizvodnja, distribucija i trgovina drogom; krijumčarenje migranata; organizovani imovinski kriminal; trgovina ljudima; kriminalne finansije i pranje novca; prevare vezane za falsifikovanje dokumenta; i trgovina nezakonitom robom i uslugama na internetu.

SOCTA i zapadni Balkan

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije je 2015. godine objavilo svoju prvu [Procenu pretnje od teškog i organizovanog kriminala \(SOCTA\)](#). Dokument je sačinjen u skladu sa metodologijom EUROPOL-a i predstavlja strateški pregled teškog i organizovanog kriminala u našoj državi. Oblasti koje se u njemu razmatraju uključuju drogu, ilegalne migracije, trgovinu ljudima, pranje novca, korupciju, privredni kriminal, kompjuterski kriminal i organizovane kriminalne grupe. Regionalna procena pretnje od teškog i organizovanog kriminala izrađena je uz podršku OEBS-a i pruža sveobuhvatnu analizu trenutne situacije i trendova, kao i najvećih pretnji u region zapadnog Balkana .

PITANJA:

1. Kada je pripremljen prvi SOCTA izveštaj?
2. Ko učestvuje u pripremi SOCTA izveštaja?
3. Koje su glavne, prioritne pretnje koje su definisane u SOCTA izveštaju za 2017. godinu?

IZVORI NA INTERNETU:

[SOCTA metodologija](#)

[Službena internet stranica EUROPOL-a](#)

[SOCTA izveštaj za 2017. godinu](#)

[SOCTA 2017, internet verzija](#)

[SOCTA izveštaj za 2013. godinu/OCTA izveštaji](#)

Procena pretnje od organizovanog internet kriminala u EU (iOCTA)

Procena pretnje od organizovanog internet kriminala (*iOCTA*) je izveštaj *EUROPOL*-a u kome se navode ključna otkrića, nove pretnje, ali i trendovi u vezi sa kompjuterskim kriminalom koji utiče na upravu, poslovanje i građane u čitavoj EU. Sadrži najvažnije preporuke za organe reda i zakona i donosiocce politika, kako bi im se pomoglo da se efikasno pripreme i odgovore na pretnje koje sa sobom nosi kompjuterski kriminal.

iOCTA se posebno bavi onim oblastima kriminala za koje je zadužen Evropski centar za kompjuterski kriminal (*EC3*):

- zločinima koji se vrše isključivo pomoću kompjutera;
- seksualnim iskorišćavanjem dece putem interneta; i
- prevarama vezanim za plaćanje.

Kako se priprema izveštaj iOCTA?

Izveštaj *iOCTA* priprema *EC3*, koji podatke dobija od stručnjaka iz *EUROPOL*-a, država članica EU, organa zaduženih za sprovođenje zakona u Evropskoj uniji i izvan nje, kao i od partnera i aktera iz privatnog i finansijskog sektora i akademske zajednice.

Izveštaj je podeljen na poglavlja koja su osmišljena i pripremljena tako da se u njima:

- navode ključni nalazi iz izveštajne godine vezani za određene oblasti kompjuterskog kriminala;
- utvrđuju budući trendovi i kretanja; i
- daju preporuke.

Osim toga, izveštaj *iOCTA* predstavlja kratak pregled pretnji po geografskim regionima i kompjuterskog kriminalnog delovanja na svih pet kontinenata.

iOCTA 2019

I izveštaju *iOCTA* za 2019. godinu opisuju se i analiziraju najnoviji trendovi i trenutni uticaj kompjuterskog kriminala na EU, u trima oblastima kojima je *EC3* ovlašćen da se bavi. Uz to se razmatraju i određene dodatne oblasti: kriminalna zloupotreba 'tamne strane interneta' (*Dark Web*-a) i konvergencija kompjuterskog kriminala i terorizma. Tu je i poglavlje koje je posvećeno faktorima koji se pojavljuju u većem broju oblasti kriminalnog delovanja ali koji, sami po sebi, nisu nužno zločinački (npr. socijalni inženjering, lica koja prenose ilegalno stečeni novac, krivična zloupotreba kriptovaluta).

PITANJA:

1. Koja je glavna tema izveštaja *iOCTA*?
2. Ko priprema izveštaj *iOCTA*?
3. Koliko često se izveštaj *iOCTA* objavljuje?

IZVORI NA INTERNETU:

[Izveštaj iOCTA za 2019. godinu](#)

[Svi iOCTA izveštaji](#)

[Evropski centar za kompjuterski i kriminal \(EC3\)](#)

[Službena internet stranica EUROPOL-a](#)

Praksa razmene informacija u EU

Uprkos činjenici da institucije i agencije EU nisu ovlašćene da samostalno vode istrage i operativno deluju u oblasti sprovođenja zakona – jer to su obaveze država članica – neophodno je uspostaviti efikasnu saradnju između policije i drugih nadležnih organa država članica i stalno je unapređivati u cilju sprečavanja i borbe protiv teškog prekograničnog kriminala i terorizma u EU.

Preduslov za efikasnu saradnju je to da se nacionalnim organima zaduženim za sprovođenje zakona i drugim nadležnim organima obezbedi blagovremeni pristup ispravnim, tačnim i ažurnim informacijama i podacima. Primenom prakse razmene informacija, nadležni organi država članica mogu uspešno i blagovremeno da sprovode aktivnosti i radnje usmerene ka sprečavanju, otkrivanju i istraživanju kriminalnog delovanja.

Poslednjih nekoliko godina EU je nastojala da razvije mehanizme i pravne okvire za podršku i lakšu saradnju između država članica, čiji je cilj bio da se u radu unutrašnjih poslova postigne više, naročito u oblasti prekograničnog kriminala i borbe protiv terorizma. Programima koji su usvojena na nivou EU – [Haškim programom](#) (2005–2010) i [Stokholmskim programom](#) (2010–2015) – utvrđeni su prioriteti i načini razmene informacija, kao i instrumenti saradnje.

Ovi prioriteti, usredsređeni na interese i potrebe građana EU ali i na druga lica za koja EU odgovara kada garantuje bezbednost u Evropi, jesu:

- zalaganje za građanstvo i osnovna prava;
- Evropa zakona i pravde;
- Evropa koja štiti;
- pristup Evropi u globalizovanom svetu;
- Evropa koja je odgovorna i solidarna, i koja deluje u partnerstvu kada je reč o migracijama i azilu; i
- uloga Evrope u globalizovanom svetu - spoljna dimenzija.

Evropska komisija i agencije EU su, u saradnji sa državama članicama, osmislile i obezbedile brojne alatke kojima se olakšava i unapređuje razmena informacija između organa zaduženih za sprovođenje zakona i drugih nadležnih organa.

Sledi kratka prezentacija alatki i mehanizama koji se najčešće koriste.

Evidencija imena putnika (PNR)

Evidencija imena putnika (PNR) uspostavljena je 2016. godine, direktivom Evropskog parlamenta i Saveta. Zahvaljujući njoj, države članice od avio kompanija dobijaju podatke o putnicima i obrađuju ih radi sprečavanja, otkrivanja, istraživanja i krivičnog gonjenja za terorističke akte i teška krivična dela. Poslujući na određeni način (putem rezervacija i čekiranja pred poletanje), avio kompanije prikupljaju podatke kao što su datumi putovanja, itinereri, informacije o kartama, kontakt podaci, putničke agencije, načini plaćanja, brojevi sedišta i podaci o prtljagu. Pravila se primenjuju na avione koji u države članice EU doleću iz zemalja koje to nisu. Države članice imaju obavezu da osnuju posebne subjekte koji su odgovorni za prikupljanje, čuvanje i obradu ovih podataka, odnosno Jedinice za prikupljanje informacija o putnicima (PIU).

Evropski informacioni sistem krivične evidencije (ECRIS)

Evropski informacioni sistem za prikupljanje podataka o prethodno osuđivanim licima je, [Okvirnom odlukom Saveta](#), uspostavljen 2012. godine. Odluka je 2019. izmenjena i dopunjena [Direktivom Evropskog parlamenta i Saveta](#) kako bi se obezbedila mogućnost delotvorne razmene informacija između država članica o licima koja su u Evropskoj uniji prethodno osuđivana. Sistem sudijama, tužiocima i nadležnim organima uprave u zemljama članicama obezbeđuje lakši pristup informacijama o kriminalnoj prošlosti svih građana EU, bez obzira na to u kojoj od država članica su prethodno bili osuđivani.

Evropski sistem za nadziranje granica (EUROSUR)

Evropski sistem za nadziranje granica uspostavljen je [Uredbom Evropskog parlamenta i Saveta iz 2013. godine](#) kako bi se poboljšala saradnja između država članica i FRONTEX-a na podizanju svesti o stanju na terenu i sposobnost reagovanja na spoljnim granicama. Ova saradnja pomaže u sprečavanju prekograničnog kriminala i ilegalnih migracija, a uključuje sve zemlje Šengena kao i Bugarsku, Rumuniju i Hrvatsku. Nacionalni centri za koordinaciju (NCC) su, za potrebe koordinacije i razmene informacija između organa zaduženih za nadziranje spoljnih granica, ostalih nacionalnih centara za koordinaciju i FRONTEX-a, oformljeni u svim državama članicama.

Informacioni sistem za borbu protiv prevara (AFIS)

Informacionim sistemom za borbu protiv prevara upravlja Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF). Sistem predstavlja ključnu platformu za razmenu podataka koji carinskim službama služe za borbu protiv prevara, a cilj mu je da se, na bazi [Uredbe o međusobnoj pomoći](#), carinske službe podrže u borbi protiv prekograničnog kriminala. Sastoji se od prilagođenih IT aplikacija osmišljenih tako da olakšaju međusobnu saradnju nacionalnih organa vlasti i saradnju sa Evropskom komisijom u sprovođenju zakona EU koji se primenjuju na carinu i poljoprivredne proizvode.

Šengenski informacioni sistem (SIS)

Šengenski informacioni sistem (SIS), koji je uspostavljen [Odlukom Saveta](#) iz 2007. godine, jeste sistem za razmenu informacija koji se u Evropi koristi za upravljanje bezbednošću i granicama. S obzirom na nepostojanje kontrole na unutrašnjim granicama, SIS nadležnim vlastima širom Evrope pomaže da čuvaju unutrašnju bezbednost i da njome

upravljaju. Nadležni nacionalni organi, poput policije ili graničara, primaju i u sistem unose informacije i upozorenja o licima i predmetima. Informacije se ne tiču samo strogo određenih lica ili predmeta, već mogu da sadrže i uputstva o tome šta treba učiniti kada se ta lica/predmeti pronađu. SIS se koristi u 30 zemalja Evrope, uključujući 25 država članica EU (na SIS nisu priključene još samo Irska i Kipar), u četiri zemlje pridružene Šengenu (Švajcarska, Norveška, Lihtenštajn i Island) i u Velikoj Britaniji.

Zahtev za dostavljanje dodatnih informacija pri ulasku lica u države članice EU (SIRENE)

Zahtev za dostavljanje dodatnih informacija pri ulasku lica u države članice EU je element koji je najznačajniji za delotvorno funkcionisanje Šengenskog informacionog sistema (SIS). Sve države članice koje su priključene na SIS u obavezi su osnuju biro SIRENE, koji radi 24 sata dnevno, 7 dana u nedelji, i koji je zadužen za razmenu dodatnih informacija i koordinaciju aktivnosti povezanih sa upozorenjima koja izdaje SIS. Detaljna pravila i procedure koje se primenjuju kada je reč o ovoj vrsti saradnje navedeni su u Priručniku SIRENE izdatom na osnovu [Izvršne odluke Komisije](#).

Mrežna aplikacija za sigurnu razmenu podataka (SIENA)

Mrežna aplikacija za sigurnu razmenu podataka je platforma EUROPOL-a. Pokrenuta 2009. godine, omogućava brzu komunikaciju i razmenu operativnih i strateških podataka i informacija između Evropskih službenika za vezu, analitičara i stručnjaka, država članica i trećih lica sa kojima EUROPOL ima sklopljen sporazum o saradnji.

Prum Odluka iz Prima (Prüm)

[Odluka iz Prima](#) je odluka koju je Savet 2008. godine doneo kako bi se unapredila prekogranična saradnja između policije i pravosudnih organa država članica EU u borbi protiv terorizma i prekograničnog kriminala. Sadrži odredbe na osnovu kojih države članice jedna drugoj odobravaju pristup automatizovanim datotekama DNK, automatizovanim sistemima za identifikaciju otisaka prstiju i podacima o registraciji vozila.

Švedska inicijativa

[Švedska inicijativa](#) je okvirna odluka Saveta iz 2006. godine kojom se utvrđuje pravni okvir za pojednostavljivanje razmene informacija i obaveštajnih podataka između organa koji su u državama članicama EU zaduženi za sprovođenje zakona. Zahvaljujući njoj, procedure koje su neophodne za prekograničnu razmenu informacija o kriminalnom delovanju i obaveštajnih podataka nisu ni strožije ni složenije od onih koje se već koriste na nacionalnom nivou. Osim toga, njome se utvrđuju uslovi za razmenu informacija, kao što su npr. vremenski rokovi i prihvatljiva opravdanja u slučaju da neki organ odbije da dostavi podatke.

PITANJA:

1. Kako države članice EU prikupljaju podatke o putnicima?
2. Koji sistem obezbeđuje efikasno funkcionisanje Šengenskog informacionog sistema (SIS)?
3. Šta je EUROSUR?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o uvođenju Evidencije imena putnika \(PNR\)](#)

[Okvirna odluka Saveta o uspostavljanju ECRIS-a](#)

[Uredba iz 2019. godine o izmenama i dopunama ECRIS-a](#)

[Uredba o uvođenju EUROSUR-a](#)

[Odluke o uspostavljanju saradnje putem sistema SIRENE](#)

[Službeni internet portal OLAF-a](#)

[Šengenski informacioni sistem - SIS](#)

[Odluka Saveta o uvođenju SIS II](#)

[SIENA – službena internet stranica EUROPOL-a](#)

[Odluka iz Prima \(Prüm\)](#)

[Švedska inicijativa](#)

Evropski nalog za hapšenje

Evropski nalog za hapšenje (EAW) je pravni postupak kojim se pojednostavljuje postupak predaje i izručenja lica iz jedne države članice EU u drugu. Nalog koji izdaju pravosudni organi jedne države članice na snazi je u čitavoj Uniji. To znači da države članice nemaju pravo da odbiju da predaju svog državljanina vlastima druge države članice ukoliko je isti počinio, ili se sumnja da je počinio zločin u toj drugoj državi članici. Evropski nalog za hapšenje je sredstvo kojim se organi pravosuđa efikasnije bore protiv kriminala i terorizma u Evropi.

[Uredba o osnivanju uvođenju EUROSUR-a](#)

[Odluke o uspostavljanju saradnje putem sistema SIRENE](#)

[Službeni internet portal OLAF-a](#)

[Šengenski informacioni sistem - SIS](#)

Kako funkcioniše Evropski nalog za hapšenje (EAW)?

Evropski nalog za hapšenje se koristi u svim državama članicama EU, direktnim međusobnim kontaktom pravosudnih organa. Mehanizam je zasnovan na načelu uzajamnog priznavanja sudskih odluka, što znači da se nalog sprovodi bez diskriminacije i na isti način kao da su hapšenje zatražili odgovarajući nacionalni organi. Ovim postupkom se ubrzava izručenje osumnjičenih lica i osuđenih kriminalaca iz jedne države članice u drugu, kako bi moglo da im se sudi ili kako bi zatvorsku kaznu izdržavali u onoj državi članici u kojoj su izvršili krivično delo.

Uvođenjem Evropskog naloga za hapšenje u januaru 2004. godine eliminisane su često dugotrajne procedure izručenja koje su države članice ranije koristile.

Od kako je Evropski nalog za hapšenje počeo da se koristi, pravosudni organi države članice po hapšenju lica imaju 60 dana da odluče o njegovom izručenju, s tim da odluka, ukoliko lice pristane na to da bude izručeno, mora da bude doneta u roku od 10 dana. U određenim, posebnim slučajevima - ako je od zločina prošlo previše vremena i osumnjičenog više nije moguće krivično goniti - države članice mogu da odbiju da izruče traženo lice.

Koji su uslovi za izdavanje evropskog naloga za hapšenje?

Nalog za hapšenje mogu da izdaju nacionalni pravosudni organi ukoliko je traženo lice:

- optuženo za krivično delo za koje je propisana zatvorska kazna od godinu dana ili više; ili
- osuđeno na zatvorsku kaznu od najmanje četiri meseca.

Pre nego što izdaju nalog, organi pravosuđa u državama članicama treba da sprovedu proveru proporcionalnosti. To znači da za svaki pojedinačni predmet treba da procene i utvrde težinu dela, dužinu kazne, kao i troškove i korist od izvršenja evropskog naloga za hapšenje.

Lica u vezi sa kojima je raspisan ovakav nalog imaju određena procesna prava, ali i osnovna prava koja su im zagarantovana. Oni se o procesnim pravima obaveštavaju u pisanoj formi.

Ta prava uključuju:

- pravo na tumača i prevodioca tokom krivičnog postupka;
- pravo osumnjičenog da bude obavešten o svojim pravima;
- pravo na advokata i pravo pritvorenih lica na komunikaciju sa članovima porodice i poslodavcima;
- pravo na pravnu pomoć; i
- procesne mere zaštite za decu.

PITANJA:

1. Ko izdaje evropski nalog za hapšenje?
2. Koji su uslovi za izdavanje evropskog naloga za hapšenje?
3. Koja su procesna prava lica u vezi sa kojima je izdat evropski nalog za hapšenje?

IZVORI NA INTERNETU:

[Uredba o uspostavljanju Evropskog naloga za hapšenje](#)

[Obaveštenje Komisije - Priručnik o tome kako se izdaje i izvršava evropski nalog za hapšenje](#)

[Evropski nalog za hapšenje u brojkama, 2005-2017](#)

Evropski nalog za pokretanje istrage

Evropski nalog za pokretanje istrage (*EIO*) je pravni instrument koji organi pravosuđa jedne države članice upućuju drugoj državi članici, tražeći od nje da na svojoj teritoriji preduzme jednu ili više istražnih radnji. *EIO* je uspostavljen 2014. godine, [Direktivom Saveta i Evropskog parlamenta](#). Počeo je da se koristi 2017. godine i temelji se na principu međusobnog priznavanja, odnosno na pretpostavci da će istraga biti sprovedena bez diskriminacije i na isti način kao da ju je naložio organ one države članice kojoj je nalog dostavljen. Instrument je obavezujući za sve države članice EU osim Irske i Danske.

Kako funkcionise EIO?

Smisao evropskog naloga za pokretanje istrage je da se olakša prekogranično prikupljanje dokaza u krivičnim predmetima time što se jednoj državi članici daje mogućnost da, u bilo kojoj fazi krivičnog postupka, zatraži dokaze koji se nalaze u drugoj državi članici.

Država članica koja izdaje evropski nalog za hapšenje dužna je da ga pripremi koristeći standardni obrazac i da ga prevede na jezik one države članice koja nalog izvršava. Po prijemu naloga, nadležni organi države članice imaju 30 dana da ga priznaju i 90 dana da sprovedu sve istražne radnje. Svi dokazi koji se prikupe tokom istrage, ili su već u posedu nadležnih organa, bez odlaganja se dostavljaju državi članici koja je izdala nalog.

Pre nego što izda ovakav nalog, država članica je dužna da utvrdi da je on neophodan i proporcionalan u smislu svrhe postupka, kao i da su radnje koje se u nalogu navode pod istim uslovima mogle da budu naložene i na njenoj teritoriji.

Izuzeci kod izdavanja evropskog naloga za pokretanje istrage

Evropski nalog za pokretanje istrage ne izdaje se kada je reč o:

- osnivanju zajedničkog istražnog tima (*JIT*) i prikupljanju dokaza u okviru tog tima;
- prekograničnom nadzoru koji se navodi u Konvenciji o sprovođenju Šengenskog sporazuma;
- zamrzavanju/oduzimanju sredstava/imovine u svrhu konfiskovanja;
- transferu lica za potrebe krivičnog gonjenja.

U direktivi o uvođenju *EIO* navode se i drugi izuzeci koja se odnose na informacije o prethodnom osuđivanju, vraćanju predmeta oštećenom, prenošenju postupaka, konfiskovanju imovine, saradnji između carinskih organa i međusobnoj policijskoj saradnji.

PITANJA:

1. Šta je Evropski nalog za pokretanje istrage?
2. Koje države članice EU ovaj nalog ne obavezuje?
3. Koji su izuzeci kada je reč o izdavanju ovog naloga?

IZVORI NA INTERNETU:

[Direktiva o uvođenju Evropskog naloga za pokretanje istrage](#)

[Službena internet stranica EUROJUST-a - Evropski nalog za pokretanje istrage](#)

[Nadležni organi u državama članicama EU, jezici koji se prihvataju, hitne stvari i opseg Direktive o uvođenju EIO](#)

Dopunska literatura

Brady, Hugo, and Roderick Parkes. "EU home affairs diplomacy: why, what, where – and how." *Chaillot Paper* no. 135 (July 2015): 7-57.

Busuioc, Dr. Madalina, *EU Justice and Home Affairs Agencies: Securing Good Governance*. Brussels: European Union, 2017.

Carrera, Sergio, and Elspeth Guild, Lina Vosyliūtė, Amandine Scherrer and Valsamis Mitsilegas. *The Cost of Non-Europe in the Area of Organised Crime*. Brussels: Centre for European Policy Studies, 2016.

Carrera, Sergio, and Guild Elspeth. *Implementing the Lisbon Treaty - Improving the Functioning of the EU on Justice and Home Affairs*. Brussels: European Union, 2015.

Deloitte. *How do EU agencies and other bodies contribute to the Europe 2020 Strategy and to the Juncker Commission Agenda?*. Brussels: Deloitte, 2016.

Di Nicola, Andrea, and Philip Gounev, Michael Levi, Jennifer Rubin, Barbara Vettor et al. *Study on paving the way for future policy initiatives in the field of fight against organized crime: the effectiveness of specific criminal law measures targeting organised crime*. Brussels: European Union, 2014.

Ernst & Young. *Independent external evaluation of the European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice – eu-LISA*. Brussels: European Union, 2016.

Espina Ramos, Jorge A. "The European Investigation Order and its Relationship with Other Judicial Cooperation Instruments." *Eucrim*, no. 1 (January – May 2019): 53-60.

Eurojust. *Case Law by the Court of Justice of the European Union on the European Arrest Warrant*. The Hague: Eurojust, 2018.

European Commission. *Special Eurobarometer 499: Europeans' attitudes towards cyber security*. Brussels, European Union, 2020.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction and Europol. *EU Drug Markets Report 2019*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.

Europol and Eurojust. *Common challenges in combating cybercrime*. The Hague: Europol and Eurojust, 2019.

Gofas, Andreas (Editor). *Terrorism and European Security Governance*. Florence: European University Institute, 2018.

Grevi, Giovanni, and Daniel Keohane, Bernice Lee, Patricia Lewis. *Empowering Europe's Future: Governance, Power and Options for the EU in a Changing World*. Brussels: European Union, 2013.

Guerra, José Eduardo and Christine Janssens. "Legal and Practical Challenges in the Application of the European Investigation Order." *Eucrim*, no. 1 (January – May 2019): 46-53.

[Gutheil, Mirja, and Quentin Liger, Carolin Moller, James Eager, Max Henley, Yemi Oviolu. *EU and Member States' policies and laws on persons suspected of terrorism-related crimes*. Brussels: European Union, 2017.](#)

[ICF Consulting Services Ltd. *Final Report: External evaluation of the EMCDDA*. Brussels: European Union, 2018.](#)

[ICF in cooperation with Unisys. *Study on Advance Passenger Information \(API\) - Evaluation of Council Directive 2004/82/EC on the obligation of carriers to communicate passenger data*. Brussels: European Union, 2020.](#)

[ICF. *Study to assess the impacts related to possible evolutions of EUROSUR - Final Report*. Brussels: European Union, 2019.](#)

[Milt, Kristiina. *Briefing: Police cooperation achievements during the legislative term 2014-2019: the role of the European Parliament*. Brussels: European Union, 2019.](#)

[Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs. *Interoperability of Justice and Home Affairs Information Systems*. Brussels: European Union, 2018.](#)

[PwC. *Feasibility Study for a European Travel Information and Authorisation System \(ETIAS\)*. Brussels: European Union, 2016.](#)

[van Ballegooij, Wouter, and Ivana Kiendl Krišto. *European Arrest Warrant - Framework for analysis and preliminary findings on its implementation*. Brussels: European Union, 2020.](#)

[van Ballegooij, Wouter. *The Cost of Non-Schengen: Civil Liberties, Justice and Home Affairs aspects*. Brussels: European Union, 2016.](#)

Bibliografija

Izvršna odluka Komisije (EU) 2017/1528 od 31. 8. 2017. g. kojom se zamenjuje aneks Izvršne odluke 2013/115/EU o Priručniku *SIRENE* i ostalim izvršnim merama koje se odnose na drugu generaciju Šengenskog informacionog sistema (SIS II) (zavedeno kao dokument C(2017) 5893), OJ L 231 od 7. 9. 2017, str. 6-51, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017D1528>

Obaveštenje Komisije - Priručnik o tome kako se izdaje i izvršava evropski nalog za hapšenje, OJ C 335, 6. 10. 2017, str. 1-83, dostupno na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017XC1006%2802%29>

Prečišćeni tekst: Okvirna odluka Saveta 2006/960/JHA od 18. 12. 2006. o pojednostavljanju razmene informacija i obaveštajnih podataka između organa država članica Evropske unije zaduženih za sprovođenje zakona, OJ L 386, 29. 12. 2006, str. 98, dostupno na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02006F0960-20061230>

Prečišćeni tekst: Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EU, Euratom) br. 883/2013 od 11. 9. 2013. o istragama koje sprovodi Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF) i stavljanju van snage Uredbe Evropskog parlamenta (EC) br. 1073/1999 i uredbe Saveta (Euratom) br. 1074/1999, OJ L 248 od 18. 9. 2013, str. 1, dostupno na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02013R0883-20170101>

Odluka Saveta 2008/976/JHA od 16. 12. 2008. o Evropskoj pravosudnoj mreži, OJ L 348, 24. 12. 2008, str. 130-134, dostupna na adresi: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2008.348.01.0130.01.ENG

Okvirna odluka Saveta 2008/841/JHA od 24. 10. 2008. o borbi protiv organizovanog kriminala OJ L 300, 11. 11. 2008, str. 42-45, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0841&from=EN>

Odluka Saveta 2009/316/JHA od 6. 4. 2009. o uspostavljanju Evropskog informacionog sistema krivične evidencije (ECRIS) u primeni člana 11. Okvirne odluke 2009/315/JHA, OJ L 93, 7. 4. 2009, str. 33-48, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:32009D0316>

Odluka Saveta 2009/902/JHA od 30. 11. 2009. o uspostavljanju Evropske mreže za sprečavanje kriminala (EUCPN) i stavljanju van snage Odluke 2001/427/JHA OJ L 321 od 8. 12. 2009, str. 44–46, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009D0902>

Odluka Saveta od 25. februara 2010. godine o osnivanju Stalnog odbora za unutrašnju bezbednost, OJ L 52, 3. 3. 2010, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32010D0131>

Dokument Saveta 12159/12, Metodologija za procenu pretnje od teškog i organizovanog kriminala (SOCTA), Brisel, 4. 7. 2012, dostupan na adresi: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12159-2012-INIT/en/pdf>

Dokument Saveta 14108/1/17 REV 1, *Nacrt izveštaja Evropskom parlamentu i nacionalnim parlamentima o radu Stalnog odbora za unutrašnju bezbednost u periodu od jula 2017. do decembra 2018. godine*, Brisel, 11. 3. 2019, dostupan na adresi: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6818-2019-REV-1/en/pdf>

Dokument Saveta 8420/2/17REV2, *Nacrt zaključaka Saveta o utvrđivanju prioriteta EU u borbi protiv organizovanog i teškog međunarodnog kriminala za period od 2018. do 2021. godine*, Brisel, 12. 5. 2017, dostupan na adresi: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8654-2017-INIT/en/pdf>

Dokument Saveta 8810/2/17 REV 2, *Projektni zadatak ciklusa politike EU*, Brisel, od 5. 12. 2017, dostupan na adresi: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10544-2017-REV-2/en/pdf>

Okvirna odluka Saveta 2006/960/JHA od 18. 12. 2006. o pojednostavljivanju razmene informacija i obaveštajnih podataka između organa država članica Evropske unije zaduženih za sprovođenje zakona, OJ L 386, 29. 12. 2006, str. 89-100, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32006F0960>

Savet Evropske unije. *EMPACT - Ciklus politike EU u borbi protiv organizovanog i teškog međunarodnog kriminala*. Luksemburg: Izdavačka služba EU, 2018.

Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta (EU) 2016/681 od 27. 4. 2016. godine o korišćenju Evidencije imena putnika (PNR) za potrebe sprečavanja, otkrivanja, istraživanja i krivičnog gonjenja za terorističke akte i teška krivična dela, OJ L 119, 4. 5. 2016, str. 132-149, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/681/oj>

Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta 2014/41/EU od 3. 4. 2014. g. o Evropskom nalogu za pokretanje istrage u krivičnim predmetima, OJ L 130, 1. 5. 2014, str. 1-36, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0041>

eu-LISA. *eu-LISA na delu – Informacione tehnologije u službi otvorenije i bezbednije Evrope*. Luksemburg: Izdavačka služba EU, 2014.

Eurojust. Godišnji izveštaj Eurojust-a za 2018. godinu. Hag: Eurojust, 2018.

Eurojust. *Jedinstveni programski dokument Eurojust-a za period 2020-2022*. Hag: Eurojust, 2019.

Evropska kancelarija za borbu protiv prevara - Evropska komisija. *Izveštaj OLAF-a za 2018. godinu*. Luksemburg: Izdavačka služba EU, 2019.

Sekretarijat Evropske pravosudne mreže. *Izveštaj Evropske pravosudne mreže o radu i upravljanju za period 2017-2018*. Hag: Sekretarijat Evropske pravosudne mreže, 2019.

Evropski centar za praćenje droge i zavisnosti od droge. *Strategija EMCDDA 2025*. Luksemburg: Izdavačka služba EU, 2017.

Evropski centar za monitoring droga i zavisnosti od droga. *Opšti izveštaj o radu za 2018. godinu*. Luksemburg: Izdavačka služba EU, 2019.

Evropski centar za praćenje droga i zavisnosti od droga. *Programski dokument EMCDDA za period 2020-2022*. Luksemburg: Izdavačka služba EU, 2020.

Agencija Evropske unije za saradnju u sprovođenju zakona. *Procena pretnje od organizovanog internet kriminala (iOCTA) za 2019. godinu*. Hag: Evropski centar za borbu protiv kompjuterskog kriminala EUROPOL/EC3, 2019.

EUROPOL. *Procena pretnje od teškog i organizovanog kriminala u Evropskoj uniji za 2017. godinu*. Hag: EUROPOL, 2017.

EUROPOL. *EUROPOL ukratko*. Hag: EUROPOL, 2019.

EUROPOL. *Strategija Europol-a 2020+*. Beč: Javno dostupne informacije Europol-a, 2018.

EUROPOL. *Programski dokument Europol-a za period 2020-2021*. Hag: Javno dostupne informacije Europol-a, april 2020.

FRONTEX. *Agencija na prvi pogled*. Luksemburg: Izdavačka služba EU, 2019.

FRONTEX. *FRONTEX 2019 ukratko*. Varšava: FRONTEX, 2020.

Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EC) br. 1920/2006 od 12. 12. 2006. o Evropskom centru za monitoring droga i zavisnosti od droga (izmenjena), OJ L 376, 27. 12. 2006, str. 1-13, dostupna na adresi: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX-%3A32006R1920](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006R1920)

Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EU) 2015/2219 od 25. 11. 2015. o Agenciji Evropske unije za obuku organa za sprovođenje zakona (CEPOL) kojom se zamenjuje i ukida Odluka Saveta 2005/681/JHA, OJ L 319, 4. 12. 2015, str. 1-20, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015R2219>

Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EU) 2016/794 od 11. 5. 2016. o Agenciji Evropske unije za saradnju u sprovođenju zakona (Europol) kojom se zamenjuju i stavljaju van snage Odluke Saveta 2009/371/JHA, 2009/934/JHA, 2009/935/JHA, 2009/936/JHA i 2009/968/JHA, OJ L 135, 24. 5. 2016, str. 53-114, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32016R0794>

Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EU) 2018/1726 od 14. 11. 2018. o Agenciji Evropske unije za upravljanje velikim informatičkim sistemima u oblasti slobode, bezbednosti i pravde (eu-LISA) kojom se zamenjuju Uredba (EC) br. 1987/2006 i Odluka Saveta 2007/533/JHA i stavlja van snage Uredba (EU) br. 1077/2011, OJ L 295, 21. 11. 2018, str. 99-137, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32018R1726>

Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EU) 2018/1727 od 14. 11. 2018. o Evropskoj kancelariji za krivično-pravnu saradnju (Eurojust) kojom se zamenjuje i stavlja van snage odluka Saveta 2002/187/JHA, OJ L 295, 21. 11. 2018, str. 138-183, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1727>

Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EU) 2019/1896 od 13. 11. 2019. o Evropskoj kontroli granica i obalskoj straži, kojom se van snage stavljaju uredbe (EU) br. 1052/2013 i (EU) 2016/1624, OJ L 295, 14. 11. 2019, str. 1-131, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj>

Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EU) br. 1052/2013 od 22. 10. 2013. o uspostavljanju Evropskog sistema za nadziranje granica (Eurosur), OJ L 295, 6. 11. 2013, str. 11-26, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1052>

Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EU, Euratom) br. 883/2013 od 11. 9. 2013. o istragama koje je vodila Evropska kancelarija za borbu protiv prevara (OLAF), a kojom se van snage stavlja Uredba Evropskog parlamenta i Saveta (EC) br. 1073/1999 i Uredba Saveta (Euratom) br. 1074/1999, OJ L 248, 18. 9. 2013, str. 1-22, dostupna na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0883>

Haški program: Jačanje slobode, bezbednosti i pravde u Evropskoj uniji, OJ C 53, 3. 3. 2005, str. 1-14, dostupan na adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52005XG0303%2801%29>

Stokholmski program - Otvorena i sigurna Evropa koja služi građanima i štiti ih, OJ C 115, 4. 5. 2010, str. 1-38, dostupan na adresi: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52010XG0504\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:52010XG0504(01))

Izvori na internetu:

[Službena internet stranica DG HOME](#)

[Službena internet stranica Evropskog parlamenta](#)

[Službena internet stranica Saeta EU](#)

[Službena internet stranica EUROPOL-a](#)

[Službena internet stranica EUROJUST-a](#)

[Službena internet stranica CEPOL-a](#)

[Službena internet stranica FRONTEX-a](#)

[Službena internet stranica EMCDAA](#)

[Službena internet stranica OLAF-a](#)

[Službena internet stranica EJN-a](#)

[Službena internet stranica EUCPN-a](#)

[Službena internet stranica eu-LISA](#)

BCBP

www.bezbednost.org